Tolga kommune

FORSLAG PR 23.01.2019 TIL
Forvaltningsplan for Hodalen Landskapsvernområde

2019-2028

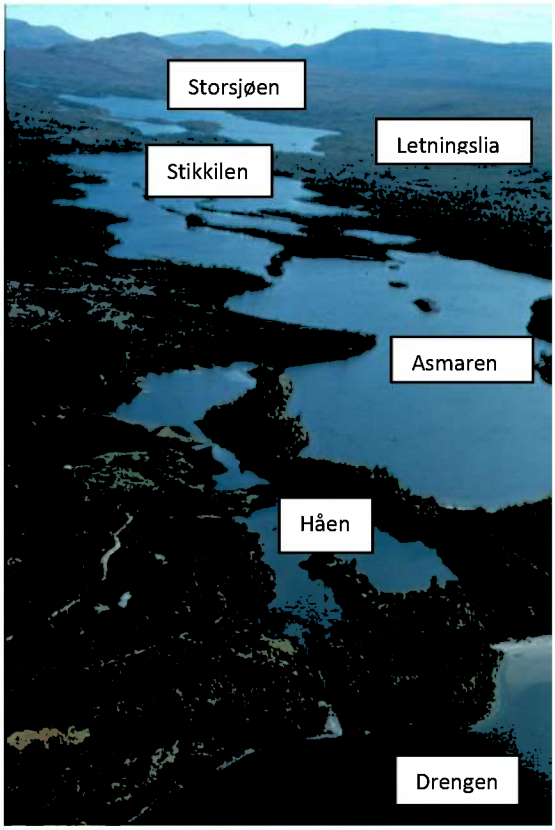

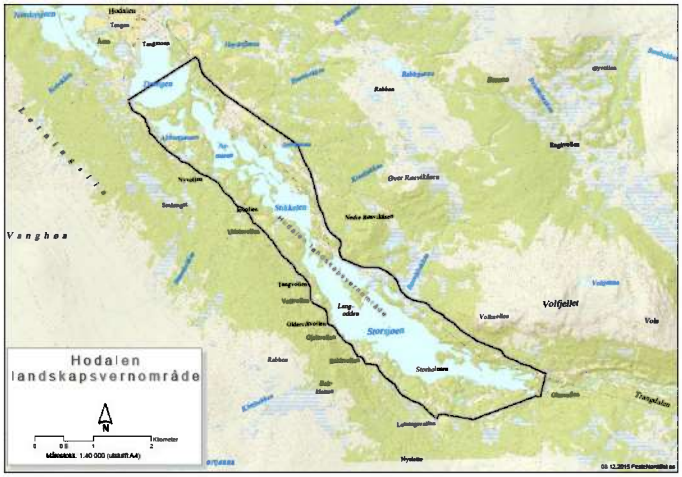

INNHOLDSFORTEGNELSE

1 VERNEOMRÅDET OG FORVALTNINGEN AV VERNET 3

FORVALTNINGSMÅL 4

BEVARINGSMÅL 4

1.2 OMRÅDEBESKRIVELSE 4

1.2.1 VERN AV KVARTÆRGEOLOGISKE FOREKOMSTER I HEDMARK 4

1.2.2 HODALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE- BESKRIVELSE 5

1.2.3 KULTUMINNER INNENFOR HODALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE 6

1.2.4 REGISTERERING AV SVARTKURLE I HODALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE 2018 7

2. NATURMANGFOLDLOVEN (Lov om forvaltning av naturens mangfold, LOV-2009-06-19-100) 7

3. DAGENS BRUK AV VERNEOMRÅDET 8

4. KUNNSKAPSSTATUS 9

4.1 LANDSKAPSVERNET 9

4.2 TRUSLER MOT VERNEVERDIENE 9

5. FORVALTNING AV HODALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE 9

5.1 FORVALTNINGSPLAN FOR HODALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE GJELDENDE FRA 2019 TIL 2028. RETNINGSLINJER FOR FORVALTNINGEN OG BRUKERINTERESSER. 10

5.1.1 DET VERNEDE OMRÅDET, OPPMERKING M.V. –KAPITTEL II 10

5.1.2 FORMÅLET MED VERNET –KAPITTEL III 10

5.1.3 SENTRALE BESTEMMELSER FOR AKTIVITETEN I LANDSKAPVERNOMRÅDET –KAPITTEL IV OG V 11

5.1.4 TEKNISKE INNGREP/ANLEGG/UTTAK MASSE – KAPITTEL IV, PUNKT 1 11

5.1.5 MOTORFERDSEL OG AKTIVITET, MILTÆRE, POLITI M.V.- KAPITTEL V, PUNKT 1 12

5.1.6 AVVIRKNING OG SKJØTSEL AV SKOG – KAPITTEL V, PUNKT 2 12

5.1.7 MOTORISERT FERDSEL I VERNEOMRÅDET – KAPITTEL V, PUNKT 3 12

5.1.8 OPPDYRKING OG ANLEGG AV ENKLE TRAKTORVEGER I FORBINDELSE MED DETTE – KAPITTEL V, PUNKT 5 12

5.1.8.1 OPPDYRKING INNENFOR VERNEOMRÅDET GODKJENT OG GJENNOMFØRT I PERIODEN 1990 - 2016 I TILLEGG TIL «SAMLET PLAN» FRA 1992 14

5.1.9 SAMLET PLAN FOR MULIG OPPDYRKING I HENHOLD TIL FREDNINGSFORSKRIFTEN - LANDSKAPSANALYSE 2018- KLASSIFISERING AV OMRÅDER UAKTUELLE FOR OPPDYRKING INNENFOR VERNEOMRÅDET 16

5.1.10 VEDLIKEHOLD AV EKSISTERENDE BYGNINGER, ANLEGG OG SKOGSVEIER- KAPITTEL V, PUNKT 6 25
5.1.11 SKJØTSELSTILTAK - KAPITTEL VI 27
5.1.12 UNNTAK FRA VERNEFORSKRIFTENE - KAPITTEL VII 27
5.1.13 FORVALTNINGSMYNDIGHETEN - KAPITTEL VIII 28
6. OPPMERKING OG INFORMASJON 28
6.1 GRENSEMERKING 28
6.2 INFORMASJONSMERKING 29
6.3 INFORMASJONSPLAKATER 29
6.4 KART MED KOORDINATFESTET PLASSERING AV OFFISIELLE GRENSEMERKER, LANDSKAPSVERNOMRÅDESKILTER OG INFORMASJONSPLAKATER 30
7. OPPSYN 32
8. SAKSBEHANDLINGSRUTINER FOR SØKNADER OM AKTIVITETER OG TILTAK INNENFOR LANDSKAPSVERNOMRÅDET 33
9. FREDNINGSFORSKRIFTEN 34
10. OPPSUMMERING AV KONKRETE TILTAK SOM SKAL UTFØRES I FORVALTNINGPLANPERIODEN 2019-2028 36
11. SENTRALE DOKUMENTER TILKNYTTET FORVALTNINGSPLANEN 37

1 VERNEOMRÅDET OG FORVALTNINGEN AV VERNET

Hodalen landskapsvernområde i Tolga kommune i Hedmark ble opprettet ved kongelig resolusjon 22. desember 1989. Verneområdet er opprettet primært på grunn av de kvartærgeologiske forekomstene i området.

Ved opprettelse av verneområdet ble forvaltningsmyndigheten lagt til Fylkesmannen i Hedmark. Med hjemmel i Miljøverndepartementets brev av 25. juni 1998, jf. kgl. res. av 25. oktober 1996, vedtok Direktoratet for naturforvaltning 11. desember 2002 at forvaltningsmyndigheten for Hodalen landskapsvernområde er delegert til Tolga kommune fra 1. mars 2003.

Fylkesmannen i Hedmark godkjente Tolga kommunes første forvaltningsplan for landskapsvernområdet i 2003. Det ble forutsatt at planen skulle gjelde til 2012 og at den da skulle revideres.

Revisjon er gjennomført i 2016/2017/2018 av Tolga kommune i dialog med berørte grunneiere. Det første forslaget til ny forvaltningsplan ble i Tolga kommunestyre 16.02.2017 vedtatt sendt ut på offentlig høring med høringsfrist 31.03.2017. Det kom inn høringsinnspill fra Statens vegvesen, Hedmark Fylkeskommune, Fylkesmannen i Hedmark og Hodalen Utmarkslag/Grunneierlag.

Innspillene fra høringsrunden mars 2017 er vurdert og resultatet av vurderingene er innarbeidet i denne forvaltningsplanen.

FORVALTNINGSMÅL

Forvaltningsmål er et samlebegrep for alle målsettinger knyttet til et verneområde. Dette kan for eksempel være verdier/kvaliteter knyttet til areal, biologisk mangfold og naturtyper, eller interesser knyttet til friluftsliv, brukerinteresser og næringsinteresser.

Det primære verneelementet i Hodalen Landskapsvernområde er det velformede eskersystemet og det særpregede landskapet som følger av dette. Inngrep eller tiltak som berører eskere eller eskersystemet direkte må ikke iverksettes. Tiltak som vil være landskapsmessig skjemmende eller ødelegge eller forringe verdier knyttet til helheten i landskapet, er også i strid med formålet med vernet.

Det overordnede forvaltningsmålet for Tolga kommune som forvaltningsmyndighet for området er via god forvaltning i henhold til fredningsforskrift, naturmangfoldlov og forvaltningsplan å bevare det særpregede landskapet med de kvartærgeologiske formelementene.

Fokus for forvaltningen av verneverdiene vil være saksbehandling og overvåkning av menneskelig aktivitet knyttet til de mange fritidsboligene innenfor området, motorferdsel i verneområdet og landbrukets bruk av området.

Det vurderes ikke å være behov for noen form for skjøtselsplan eller besøkskontroll til området.

BEVARINGSMÅL

Et bevaringsmål skal være en kort beskrivelse av en ønsket tilstand for en naturtype.

Overordnet bevaringsmål er å bevare det velformede eskersystemet og det særpregede landskapet som følger av dette slik det framstår i dag for framtida.

Dette målet skal oppnås via saksbehandling, oppfølging av saker og oppsyn i området i henhold til lov, forskrift og forvaltningsplan.

1.2 OMRÅDEBESKRIVELSE

1.2.1 VERN AV KVARTÆRGEOLOGISKE FOREKOMSTER I HEDMARK

Å sikre mangfoldet i vår natur kan blant annet gjøres ved å verne naturområder som det knytter seg spesielle kvaliteter til. Det er flere motiver for å verne kvartærgeologiske forekomster:

- De er viktige naturhistoriske dokumenter som tilhører vår felles naturarv.
- De er viktige som dokumentasjon av hvordan avsmeltingen av den siste store innlandsisen skjedde.

- De er ofte særpregede og markerte terrengformer og danner ofte vakre landskapselementer.
- De er viktige i forsknings- og undervisningssammenheng.

I Hedmark finnes det kvartærgeologiske forekomster som er interessante både i nasjonal og i internasjonal sammenheng. Ved kongelig resolusjon av 22. desember 1989 ble 23 kvartærgeologisk verneverdige områder i Hedmark fredet med hjemmel i naturvernloven. Ved valg av verneområder ble det lagt vekt på:

- Områdene skal til sammen gi et representativt utsnitt av de ulike kvartærgeologiske terrengformene som finnes i Hedmark.
- Områdene skal illustrere de prosessene som virket ved slutten av istida og senere. Sammenhengende systemer av erosjons- og avsmeltingsformer er forsøkt bevart.
- De ulike tidsavsnittene i isens avsmelting skal være representert.

1.2.2 HODALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE- BESKRIVELSE

Hodalen Landskapsvernområde ligger like sørøst for Hodalen sentrum og strekker seg ca 10 km sørøstover til Trangdalen. Området avgrenses på østsiden av Fylkesvei 26 (Hodalsveien) og på vestsiden av privat setervei, Letningsliveien, fra sjøen Drengen sørøstover Letningslia til Letningsvollan. Videre fra Letningsvollan går grensa i utmark til elva Hola`s utløp fra Storsjøen.

Landskapet langs sjøene Asmaren, Stikkelen og Storsjøen i Hodalen er sterkt preget av avsmeltingsformer fra slutten av siste istid. Eskersystemet fra Hodalen til Trangdalen er blant de best utformede i Hedmark fylke. Rekken av store sjøer er dominerende landskapstrekk i landskapsvernområdet. Eskerne synes spesielt godt fordi flere av dem stikker opp som langstrakte øyer i sjøene Asmaren, Stikkelen og Storsjøen. Terrengformene nede i dalen er ellers småkupert. Åpen lavfuruskog og fjellbjørkeskog dekker det meste av området.

Eskere er lange, gjerne buktede rygger som består av sand, grus og stein. Ryggene er dannet av elver som rant i tunneler under isen (se illustrasjon nedenfor). På elvebunnen ble det avsatt store mengder løsmateriale. Da isen smeltet bort ble det liggende igjen lange strenger med sand og grus som viser hvor iselvene har gått. På vestsiden av dalen kan en se et belte med spylerenner som viser at utløpsretningen for smeltevannet gikk nordover. Slike spor etter smeltevannselver finner en for det meste i områder der de siste restene av innlandsisen smeltet bort. Terrengformene i Hodalen har nær tilknytning til avsetningene ved utløpet av elva Bjøra ut i Glomma nord for Tolga sentrum som er vernet som Bjøreggene Naturreservat.

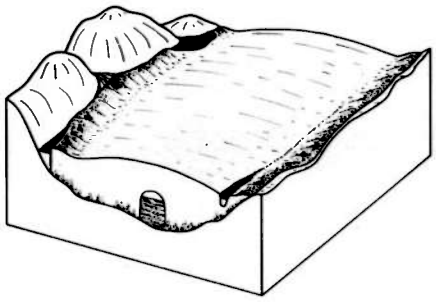

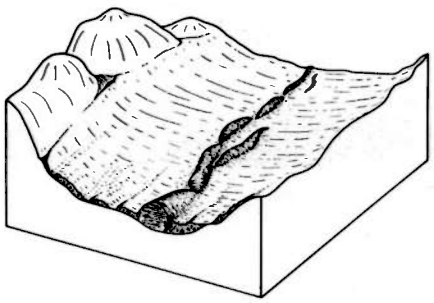

Flyfotoet nedenfor med de langstrakte holmene og tangene i Hodalssjøene som er toppen av eskere.

I terrenget ellers framstår eskere som lange, markante rygger, som oftest dekket av reinlav («kvitmåsså») og furuskog/ evt bjørk.

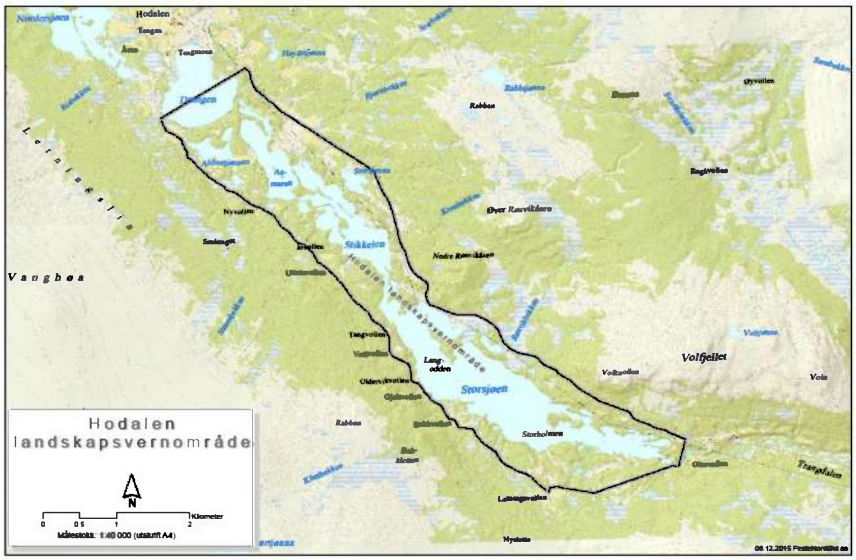

Verneområdet er 10.597 dekar stort, hvorav 4.820 dekar er fastmark. Eiendomsforholdene er på hele området privatgrunn med mer enn 50 grunneiere. Høyden over havet i landskapsvernområdet er 760-800 meter.

1.2.3 KULTUMINNER INNENFOR HODALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE

Det er forekomst av mer enn 150 kulturminner spredt over hele verneområdet.
Både automatisk fredete og kulturminner fra nyere tid er representert innenfor landskaps-vernområdet.
De registrerte kulturminnene innenfor området er avmerket i kartene i **s 20-25.**
De fleste av kulturminnene er fangstgroper, men det er likevel et relativt stort mangfold av kulturminner med forekomst av jernutvinningsanlegg, kullmiler, tufter, rydningsrøyser og steinalderboplass. Det er også 6 setervoller med stående bygninger, og i tillegg ruiner etter seter- og utmarkshus i området.

Forvaltningsplanen åpner for både standardheving og utvidelse av seterbygninger, men slike tiltak kan i enkelte tilfeller være uønsket ut fra mulige verneverdier knyttet til bygningene og bygningsmiljøene.

Det må vurderes om det er formålstjenlig at det informeres om kultuminnene i området ved de 4 informasjonstavlene som er etablert rundt landskapsvernområdet.

Kulturminneplan er under utarbeidelse pr januar 2019.

1.2.4 REGISTERERING AV SVARTKURLE I HODALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE 2018

På oppdrag fra Fylkesmannen i Hedmark ble det sommeren 2018 utført registrering av Svartkurle (Nigritella nigra) i landskapsvernområdet.
Det vises til rapport «Registrering av svartkurle i Hodalen landskapsvernområde 2018» (Per M. Langøien 31.10.2018).
Det ble ikke påvist svartkurle i området, men rapporten anbefaler at 6 områder (for detaljer, se rapporten) med potensielle forekomster av svartkurle på grunn av kalkinnhold m.v. bør overvåkes. Sommeren 2018 da registreringsarbeidet ble gjennomført var ekstremt tørr med tidlig blomstring og mulige forekomster kunne ha blomstret ferdig og tørket inn før feltarbeidet ble utført 4.-10. juli.
Områdene som anbefales overvåket er opplistet nedenfor.
I og med at arten ikke ble påvist i 2018 følger det ingen formelle krav om videre overvåkning eller restriksjoner vedrørende svartkurle i verneområdet.

Overvåkningsområder anbefalt (se rapporten)

- 452 (GID 66/6)
- 455-456 (GID 34/6 og 66/2)
- 458-459 (GID 66/5)
- 476-477 (GID 65/20 og 66/10/1)
- 481 (GID 66/11)
- 494 (GID 65/21)

2. NATURMANGFOLDLOVEN (Lov om forvaltning av naturens mangfold, LOV-2009-06-19-100)

Loven ble vedtatt i 2009 og erstatter Naturvernloven som Hodalen Landskapsvernområde ble vernet i medhold av i 1989.

Naturmangfoldlovens formål (§1) er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

§ 4 i loven omhandler forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer: Målet er at mangfoldet av naturtyper ivaretas innenfor deres naturlige utbredelsesområde og med det artsmangfoldet og de økologiske prosessene som kjennetegner den enkelte naturtype. Målet

er også at økosystemers funksjoner, struktur og produktivitet ivaretas så langt det anses rimelig.

§ 6 i naturmangfoldloven omhandler generell aktsomhetsplikt. Enhver skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet m.v.

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved all utøving av offentlig myndighet, og det skal fremgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er tatt hensyn til og vektlagt i vurderingen av saken. De miljørettslige prinsippene i §§ 8 til 12 innbefatter momenter som: kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet, økosystemtilnærming og samlet belastning, kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver, miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Det følger av overgangsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 77 at den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48 også gjelder for eldre vernevedtak som vernet av Hodalen Landskapsvernområde. Dette medfører at søknader om tiltak som ikke omfattes av de spesifiserte dispensasjonsbestemmelsene i fredningsforskriftens kapittel V må vurderes etter naturmangfoldloven § 48. Se **punkt 5.1.12**.

3. DAGENS BRUK AV VERNEOMRÅDET

På **nord-østsida** av Hodals-sjøene preges menneskelig aktivitet av mer enn 60 hyttetun bestående av en eller flere bygninger, og bilveier fram til de fleste av disse. I tillegg er to arealer oppdyrket til beite/ grasproduksjon (dyrket før vernet trådte i kraft).

I 2014 godkjente Tolga kommune som dispensasjon fra fredningsforskriften en nydyrking på ca 50 daa øst for Asmaren (GID 65/9). Dette arealet er under oppdyrking pr 2018. De oppdyrkede områdene på nord-østsida ligger alle helt i utkanten av landskapsvernområdet inn mot Fylkesvei 26.

På **sør-vestsida** av sjøene ligger det i verneområdet 7 setervoller, hvorav 5 er bebygd. 2 setervoller er pr i dag i aktiv drift med dyr, mens på andre dyrkes og høstes det gras til fôr på de oppdyrkede områdene. Store deler av Letningslia innenfor og utenfor verneområdet benyttes som beiteområde for husdyr i sommermånedene.

Tre arealer på denne sida av sjøene er blitt oppdyrket innenfor etter at vernet trådde i kraft, et ved sørøstre hjørne av Abbortjønnan (GID 66/9, ca 30 daa som ble godkjent i «samlet plan» 1992), et ved nordvestre hjørne av Abbortjønnan (GID 65/8, ca 35 daa som ble godkjent som dispensasjon fra fredningsforskriften i 2004) og nydyrking ved Bakkvollen (GID 65/21, ca 50 daa godkjent som dispensasjon fra fredningsforskriften i 2004).

På sør-vestsida av sjøene er det 10 hyttetun med en eller flere bygninger innenfor verneområdet, noen med bilvei fram til hytta.

Vedrørende de 4 arealene som har blitt dyrket opp etter at vernet trådte i kraft i 1990, se også **pkt 5.1.8 og 5.1.8.1**.

4. KUNNSKAPSSTATUS

4.1 LANDSKAPSVERNET

Det primære verneelementet i området er det velformede eskersystemet og det særpregede landskapet som følger av dette. Inngrep eller tiltak som berører eskere eller eskersystemet direkte må ikke iverksettes. Tiltak som vil være landskapsmessig skjemmende eller ødelegge eller forringe verdier knyttet til helheten i landskapet, er også i strid med formålet med vernet.

4.2 TRUSLER MOT VERNEVERDIENE

Trusler og utfordringer som verneformålet er utsatt for er menneskelig aktivitet i forhold til fritidsbebyggelse, landbruk og motorferdsel.

I forhold til fritidsbebyggelsen handler potensielle trusler først og fremst om graving og planering ved utbygging og vedlikehold av bygninger, samt utbedring av veier til og parkeringsplasser i tilknytning til bebyggelsen.

I forhold til landbruket gjelder de samme potensielle truslene mot verneformålet som når det gjelder fritidsbebyggelsen. Landbruket i Hodalen melder også om behov for mer dyrkbar jord innenfor verneområdet og dette er en utfordring i forhold til formålet med vernet.

Pkt 5.1.9 er en samlet plan med områder innenfor verneområdet som det etter søknad kan tillates nydyrking på uten at det strider mot verneformålet. Samlet plan er anbefalt av landbruksmyndighetene i Tolga kommune, ref **fredningsforskriftens kapittel V, punkt 5**.

5. FORVALTNING AV HODALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE

Det vises til Miljødirektoratets rundskriv om forvaltning av verneforskrifter «Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter M106-2014». og Klima- og miljøverndepartementet sin veileder om naturmangfoldloven kapittel 2.
Forskrift om fredning for Hodalen landskapsvernområde, Tolga kommune, Hedmark ble vedtatt ved kgl.res. 22.desember 1989 (se **pkt 9**).

Fylkesmannen i Hedmark var forvaltningsmyndighet for området fram til Tolga kommune fikk delegert forvaltningsmyndigheten fra 1. mars 2003.

Fylkesmannen i Hedmark godkjente den første kommunale forvaltningsplanen for verneområdet til å gjelde fra 2003 til 2012.

Forvaltningsplanen 2019-2028 erstatter planen fra 2003.

5.1 FORVALTNINGSPLAN FOR HODALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE GJELDENDE FRA 2019 TIL 2028. RETNINGSLINJER FOR FORVALTNINGEN OG BRUKERINTERESSER.

Under de påfølgende punktene **5.1.1** til **5.1.13** er de momenter som skal være retningsgivende for forvaltningen og brukere av området i forvaltningsplanperioden spesifisert.

5.1.1 DET VERNEDE OMRÅDET, OPPMERKING M.V. –KAPITTEL II

Fredningsforskriftens kapittel II

Det vernede området berører følgende gnr./bnr.: 34/6, 65/1, 65/3, 65/5, 65/6, 65/9, 65/14, 16, 65/15, 65/17, 43, 65/18, 65/20, 65/21, 65/26, **65/28*,** 65/33, 65/34, 65/37, 65/39, 65/42, 65/50, 65/53, 66/1, 66/2, 66/3, 66/5, 66/6, 66/7, 66/9, 66/10, 11, 66/13, 66/14, 66/19, 66/25, 66/29, 66/34, 66/38, 66/40, 66/41, 58, 66/44, 66/46, 66/47, 66/51, 66/54, 66/60, 66/63, 66/71, 66/77, 66/85, 68/1, 69/1, 70/1, 70/2, 70/3, 70/12.

Landskapsvernområdet dekker et areal på ca. 10,5 km2.

Grensene for landskapsvernområdet framgår av kart i målestokk 1:10.000, datert Miljøverndepartementet november 1989. Kartet og verneforskriftene oppbevares i Tolga kommune, hos Fylkesmannen i Hedmark, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet.

De nøyaktige grensene for landskapsvernområdet skal avmerkes i marka der de går over land og knekkpunktene bør koordinatfestes.

*I etterkant av vernevedtaket har det framkommet at eiendommen GID 65/28 ikke blir berørt av vernet. Korrekt opplisting av berørte GID nr vil etter dette være:

34/6, 65/1, 65/3, 65/5, 65/6, 65/9, 65/14, 16, 65/15, 65/17, 43, 65/18, 65/20, 65/21, 65/26, 65/33, 65/34, 65/37, 65/39, 65/42, 65/50, 65/53, 66/1, 66/2, 66/3, 66/5, 66/6, 66/7, 66/9, 66/10, 11, 66/13, 66/14, 66/19, 66/25, 66/29, 66/34, 66/38, 66/40, 66/41, 58, 66/44, 66/46, 66/47, 66/51, 66/54, 66/60, 66/63, 66/71, 66/77, 66/85, 68/1, 69/1, 70/1, 70/2, 70/3, 70/12.

Kart over landskapsvernområdet er digitalisert og finnes bl.a. på **naturbase.no**. Grensene for landskapsvernområdet er merket med offisielle grensemerker, jf. **Pkt. 6**.

5.1.2 FORMÅLET MED VERNET –KAPITTEL III

Fredningsforskriftens kapittel III

Formålet med vernet er å bevare et særpreget landskap der kvartærgeologiske formelementer utgjør en vesentlig del av landskapets egenart.

Det primære verneelementet i området er det velformede eskersystemet og det særpregede landskapet som følger av dette. Dette skal tolkes slik at inngrep eller tiltak som ikke nødvendigvis berører eskere eller eskersystemet direkte, men som vil være landskapsmessig skjemmende eller ødelegge eller forringe verdier knyttet til helheten i landskapet, er i strid med formålet med vernet.

5.1.3 SENTRALE BESTEMMELSER FOR AKTIVITETEN I LANDSKAPVERNOMRÅDET –KAPITTEL IV OG V

Fredningsforskriftens kapittel IV
For landskapsvernområdet gjelder følgende bestemmelser:

1. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre landskapets art eller karakter vesentlig, herunder uttak, lagring, planering eller utfylling av masse, oppføring av bygninger, anlegg eller andre faste innretninger, framføring av veger eller luftledninger, ulike former for gravevirksomhet og henleggelse av avfall. Opplistingen er ikke uttømmende. Fylkesmannen avgjør i tvilstilfeller om et tiltak må anses å ville endre landskapets art eller karakter vesentlig.
2. Hensetting av campingvogner utenfor arealer som er spesielt avsatt til formålet er forbudt.

Fredningsforskriftens kapittel *V*
Bestemmelsene i kapittel IV er ikke til hinder for:

1. gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i sikrings-, ambulanse-, politi-, brannvern-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsøyemed
2. skogkulturarbeider, skogskjøtsel og hogst i henhold til gjeldende bestemmelser i særlover og i forskrifter gitt i medhold av disse
3. motorisert ferdsel i henhold til lov om motorisert ferdsel i utmark og vassdrag og kommunale forskrifter til denne
4. drift av eksisterende jordbruksarealer, herunder vedlikehold av grøfter og vedlikehold og oppføring av gjerder
5. oppdyrking, herunder også anlegg av enkle traktorveier ut til nydyrkingsarealene, etter en samlet plan for hele området anbefalt av landbruksmyndighetene dersom dette ikke medfører vesentlige skader eller ulemper som strider mot verneformålet
6. vedlikehold av eksisterende bygninger og anlegg samt vedlikehold av skogsveier uten standardheving.

Fredningsforskriftens kapittel IV, punkt 2 og kapittel V, punkt 4 vurderes som selvforklarende og kommenteres ikke nærmere.

I **punktene 5.1.4 til 5.1.11** nedenfor omtales spesifiserte bestemmelser som viser til konkrete aktiviteter eller tiltak som forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til. Aktiviteter og tiltak det gis tillatelse til må som hovedregel ikke stride mot fredningsforskriftens formål og må ikke påvirke verneverdiene nevneverdig.

5.1.4 TEKNISKE INNGREP/ANLEGG/UTTAK MASSE – KAPITTEL IV, PUNKT 1

Intensjonen i denne hovedbestemmelsen er at inngrep av teknisk art som kan endre landskapets art eller karakter vesentlig ikke er tillatt å iverksette. Bestemmelsen omfatter alle typer tekniske inngrep av permanent karakter.

Når det gjelder uttak av grus/masse, skal det legges til grunn følgende som er presisert i erstatningsoppgjøret etter vernet gjennom en minnelig avtale mellom Staten og de berørte grunneierne:

- Mindre uttak, som ikke vises i terrenget eller som vises kun i beskjeden grad, vil kunne gjennomføres uten noen form for tillatelse fra forvaltningsmyndigheten.
- I den grad det er tale om noe større uttak av grus/masse som vises i terrenget, vil dette være i strid med fredningsbestemmelsene og kreve dispensasjon etter forskriftens kapittel VII.

- Eventuelt uttak av grus innenfor verneområdet til for eksempel vedlikehold av veiene i området krever derfor dispensasjon etter forskriftens kapittel VII.

5.1.5 MOTORFERDSEL OG AKTIVITET, MILTÆRE, POLITI M.V.- KAPITTEL V, PUNKT 1

Militær operativ virksomhet og tiltak i sikrings-, ambulanse-, politi-, brann-vern-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsøyemed er tillatt, dvs. at dette kan gjennomføres uten at forvaltningsmyndigheten må gi spesiell tillatelse til det.

Her presiseres det:

- Forsvarets ordinære øvingsvirksomhet er ikke å betrakte som «militær operativ virksomhet». Med slik virksomhet menes manøvere av taktisk karakter, eksempelvis forflytninger i forbindelse med antatte trusler m.v. Øvingsvirksomhet i verneområdet krever spesiell tillatelse fra forvaltningsmyndigheten.
- Ambulanse-, brannvern- og polititjeneste må ha særskilt tillatelse for å drive øvelses- og utdanningsvirksomhet innenfor verneområdet.
- Med oppsynsvirksomhet menes organisert offentlig oppsyn med hjemmel i lov. Oppsynstjeneste i privat regi går ikke inn under denne bestemmelsen.

5.1.6 AVVIRKNING OG SKJØTSEL AV SKOG – KAPITTEL V, PUNKT 2

Fredningsforskriftens kapittel IV, punkt 2 er ikke til hinder for skogkulturarbeider, skogskjøtsel og hogst i verneområdet når dette skjer i henhold til gjeldende bestemmelser i særlover og i forskrifter gitt i medhold av disse. Sentralt i denne sammenheng vil være lov om skogbruk og skogvern samt verneskogforskriften som er hjemlet i denne loven. Det er viktig å merke seg at kapittel V, punkt 2 ikke gir adgang til markberedning eller å anlegge skogbruksveier.

5.1.7 MOTORISERT FERDSEL I VERNEOMRÅDET – KAPITTEL V, PUNKT 3

Motorisert ferdsel i verneområdet kan forgå på de eksisterende, etablerte bilveier i området. For motorferdsel utenom veiene gjelder reglene i Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag med gjeldende forskrifter som i utmarka for øvrig.

5.1.8 OPPDYRKING OG ANLEGG AV ENKLE TRAKTORVEGER I FORBINDELSE MED DETTE – KAPITTEL V, PUNKT 5

Oppdyrking, herunder anlegg av enkle traktorveger ut til nydyrkingsarealene, kan i henhold til forskriftene kapittel V, punkt 5. tillates etter en samlet plan anbefalt av landbruksmyndighetene dersom dette ikke medfører varige skader som er i strid med verneformålet.

I erstatningsoppgjøret etter fredningen ble det fra grunneierne lagt fram en plan for oppdyrking av 3 parseller som fylkesmannen den gang oppfattet som en "samlet plan". På bakgrunn av denne har fylkesmannen i brev av 05.08.1992 på nærmere vilkår gitt tillatelse til følgende tiltak:

a) Oppdyrking av et areal øst for Letningsliveien nord for Letningsåa. (er ikke gjennomført pr 2017)

b) Arealer øst for Abbortjønnan, hovedsakelig knyttet til et platå med høyde 775 m o.h. (er gjennomført).
c) Et areal sør for Abbortjønnan.(er ikke gjennomført pr 2017).

Det ble satt som vilkår at det for alle arealer skal utarbeides kart over de enkelte dyrkingsfelter med nøyaktige avgrensninger som skal godkjennes av fylkesmannen før arbeidene tar til.

Flyfoto fra 2004 og foto fra 2016 med arealet b) oppdyrket iht «samlet plan» fra 1992.

5.1.8.1 OPPDYRKING INNENFOR VERNEOMRÅDET GODKJENT OG GJENNOMFØRT I PERIODEN 1990 - 2016 I TILLEGG TIL «SAMLET PLAN» FRA 1992

a) I 2004 godkjente Tolga kommune med hjemmel i fredningsforskriftens punkt VII en nydyrking på 35 daa innenfor verneområdet sørvest for Drengen GID 65/8.

Flyfoto GID 65/8 fra 2004 før dyrkingen startet og til høyre flyfoto fra 2016 med dyrkingen.

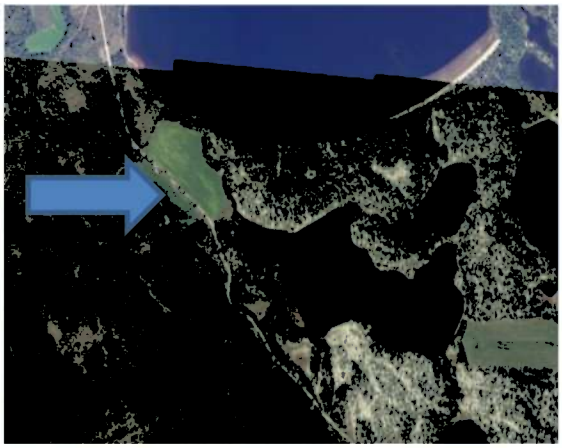

Foto av jordet fra 2016 med Åbbortjønna i bakgrunnen.

b) I 2004 godkjente Tolga kommune med hjemmel i fredningsforskriftens punkt VII også en nydyrking på innenfor verneområdet ved Bakkvollen GID 65/21.

Flyfoto fra 2004 før oppdyrking.

Flyfoto fra 2016 med nydyrkingen ved Bakkvollen.

Foto fra 2016 av nydyrking på Bakkvollen

c) I 2014 godkjente Tolga kommune med hjemmel i fredningsforskriftens Kapittel IV pkt 1. en 50 daa nydyrking på eiendommen GID 65/9 på nordøstsiden av Asmaren. Nydyrkingen er påbegynt i 2016 og pågår pr 2018.

Tegning av nydyrkingen og flyfoto 2017 med oppdyrking påbegynt til høyre.

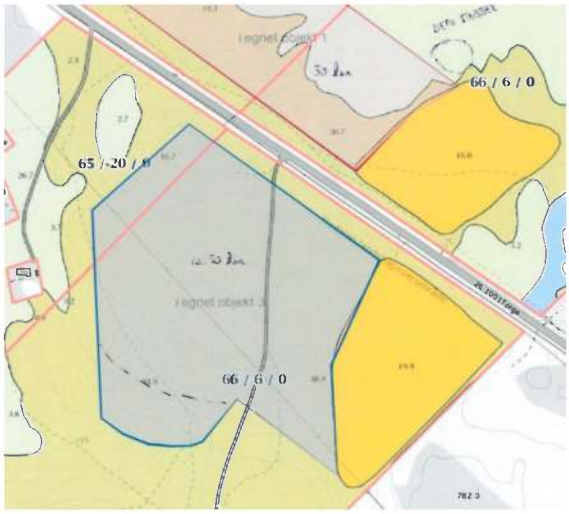

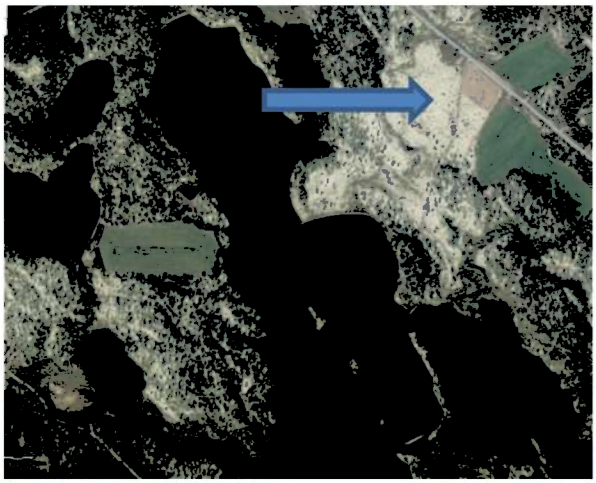

5.1.9 SAMLET PLAN FOR MULIG OPPDYRKING I HENHOLD TIL FREDNINGSFORSKRIFTEN - LANDSKAPSANALYSE 2018- KLASSIFISERING AV OMRÅDER UAKTUELLE FOR OPPDYRKING INNENFOR VERNEOMRÅDET

Fredningsforskriftens kapittel V, punkt 5 sier at fredningen ikke er til hinder for:

«oppdyrking, herunder også anlegg av enkle traktorveier ut til nydyrkingsarealene, etter en samlet plan for hele området anbefalt av landbruksmyndighetene dersom dette ikke medfører vesentlige skader eller ulemper som strider mot verneformålet».

En slik helhetlig samlet plan har fram til revisjonsarbeidet i 2017/18 ikke vært på plass. Som en oppfølging av første høringsrunde til ny forvaltningsplan i mars 2017 har FESTE NordØst as og Tolga kommune (administrasjonen og landbrukskontoret) i dialog med grunneierne med landbrukseiendom i Hodalen utarbeidet en landskapsanalyse for å på plass en samlet plan for mulig nydyrking i landskapsvernområdet som en viktig del av oppdatert forvaltningsplan.
Landskapsanalysen er lagt inn i sin helhet fra **side 18.** For bedre lesbarhet og bedre detaljnivå finnes dokumentet elektronisk.

Arealene som kan være aktuelle for oppdyrking må ikke berøre vesentlige kvartærgeologiske formelementer eller framstå som landskapsmessig skjemmende i henhold til formålet med vernet.

Den tekniske delen av landskapsanalysen består av GIS-analyser for identifisering av aktuelle og uaktuelle områder for nydyrking. Forutsetningene for klassifiseringen er gitt av Tolga kommune og Fylkesmannens miljøvernavdeling.

Gitte forutsetninger for uaktuelle områder for nydyrking er:
- Eksisterende dyrka mark
- Myr
- Vann med 6m buffer
- Hyttetomter med 5m buffer
- Kulturminner med 5m buffer
- Eskere, andre kvartærgeologiske formelementer og bratte områder med 5m buffer. Som bratte områder regnes områder med helning 1:8 eller brattere.

Arealer det kan tillates nydyrking på vurdert i forhold til verneformålet framstår som **merket med grå farge («ikke vern mot dyrking»)** på kartene.

Eventuelle søknader om nydyrking innenfor disse områdene skal også vurderes i forhold til andre relevante momenter og vilkår:

- Landbruksfaglige forhold og regelverk.
- Eiendomsforhold, eventuelt arrondering. Det enkelte område definert i landskapsanalysen som aktuelt for nydyrking består av fra 1 og opp til 5-6 grunneiere.
- Før nydyrkingsarbeid tar til skal det tegnes ut egne polygoner for hvert dyrkingsområde for nøyaktig avgrensning.
- Evt behov for å anlegge veier til dyrkingsområdet.
- Buffersone for oppdyrking mot vann og vassdrag er satt til minimum 6 m, men behov for større buffersone skal vurderes i den enkelte sak.
- Myr. Nydyrking av myr er uheldig, sett i et klimaperspektiv. Drenering fører til senkning av grunnvannstanden, noe som fører til nedbryting av torv. Oppdyrking og vending av torv fører også til nedbryting. Når torv brytes ned frigjøres CO2 til atmosfæren, hvilket er negativt i klimasammenheng. Dette gjelder spesielt myr, hvor CO2-en i utgangspunktet ville blitt lagret i lang tid fremover, siden myr er en karbonlagrer. Flere av områdene merket «ikke vern mot dyrking» inneholder varierende grad av myr.
- Kulturminner. Nydyrking må ikke ødelegge eller skade kulturminner som måtte befinne seg i området.
- Potensielle områder for Svartkurle. Det vises til rapport «Registrering av svartkurle i Hodalen landskapsvernområde 2018» (**se pkt 1.2.4**). Det ble ikke påvist svartkurle i området, men rapporten anbefaler at 6 områder (for detaljer, se rapporten) med potensielle forekomster av svartkurle på grunn av kalkinnhold m.v. bør overvåkes.

  I og med at arten ikke ble påvist i 2018 følger det ingen formelle krav om videre overvåkning eller restriksjoner vedrørende mulige forekomster av svartkurle.

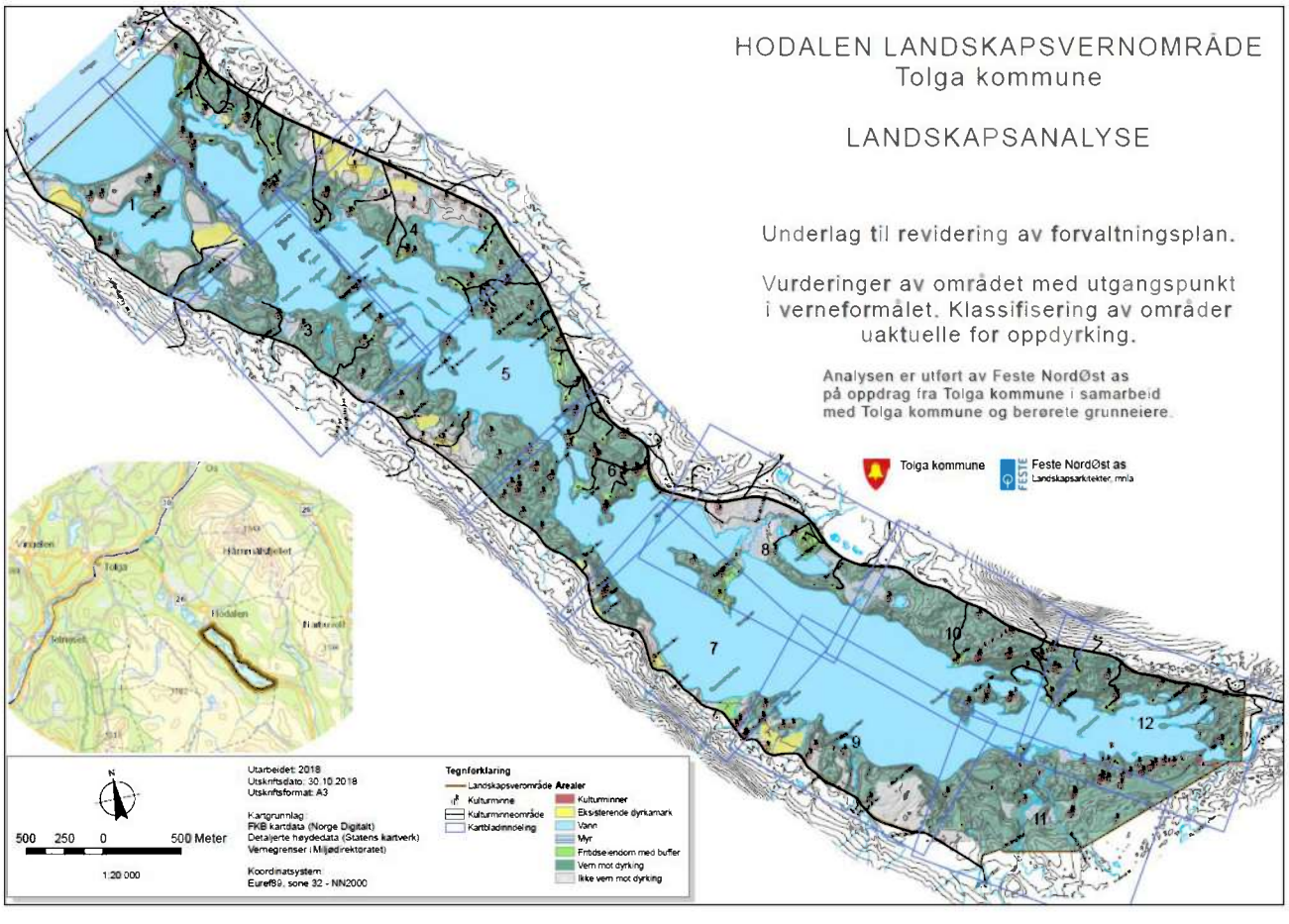

Landskapsanalyse
Hodalen landskapsvernområde
i Tolga kommune

Innholdsfortegnelse

Side 1	Oversiktskart
Side 2	Innholdsfortegnelse
Side 3	Beskrivelse av analyse og kart
side 4 – 15	Kart med presentasjon av analyseresultat

OPPDRAGSBESKRIVELSE

Feste NordØst as har på oppdrag fra Tolga kommune utført en landskapsanalyse av verneområdet, dette som et ledd i revidering av forvaltningsplanen for Hodalen landskapsvernområde.

Formålet med landskapsanalysen er å vurdere hvilke områder, med bakgrunn i verneformålet, som er uaktuelle for nydyrking.

HODALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE

Hodalen landskapsvernområde ble opprettet ved kgl.res. av 22. desember 1989. Formålet med vernet er å bevare et særpreget landskap der kvartærgeologiske formelementer utgjør en vesentlig del av landskapets egenart. Landskapsvernområdet dekker et areal på ca. 10,5 km².

Vernet er ikke til hinder for:

1. Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i sikrings-, ambulanse-, politi-, brannvern-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsøyemed.
2. Skogkulturarbeider, skogskjøtsel og hogst i henhold til gjeldende bestemmelser i særlover og i forskrifter gitt i medhold av disse.
3. Motorisert ferdsel i henhold til lov om motorisert ferdsel i utmark og vassdrag og kommunale forskrifter til denne.
4. *Drift av eksisterende jordbruksarealer, herunder vedlikehold av grøfter og vedlikehold og oppføring av gjerder.*
5. *Oppdyrking, herunder også anlegg av enkle traktorveier ut til nydyrkingsarealene, etter en samlet plan for hele området anbefalt av landbruksmyndighetene dersom dette ikke medfører vesentlige skader eller ulemper som strider mot verneformålet.*
6. Vedlikehold av eksisterende bygninger og anlegg samt vedlikehold av skogsveier uten standardheving.

GRUNNLAGSDATA

Uttak av kartdata fra originaldatabaser er utført i januar 2018. Koordinatsystem for alle datasett er Euref89 sone 32 med høydereferanse NN2000. Det er benyttet følgende grunnlagsdata for analysen.

FKB kartdata:	Datasettet inneholder veger, bygninger, markslag, eiendommer, høydekurver med mer. Datasett er innhentet fra Norge Digitalt.
Verneområde:	Miljødirektoratet
Kulturminner:	Enkeltminner og områder fra Riksantikvaren. Lokalt registrerte kulturminner, punktregistreringer fra Tolga kommune
Detaljerte høydedata:	Laserdata på LAZ format fra Statens kartverk. Laserdataene er registret 2012 med en punkttetthet på 0.7/m²
Flybilder:	Flybilder med 25 cm oppløsning. Fotodato 13.09.2016/27.08.2017. Norge Digitalt

Følgende bearbeiding av kartdata er utført: Områder med dyrket jord er ajourført med grunnlag i flybilder. Det er rettet opp bygningstypekoding for feilregistrerte bygg som grunnlag for identifisering av fritidseiendommer.
Laserdata er filtrert på klassifisering og terrengpunktene er brukt for å etablere en detaljert terrengmodell med oppløsning 2x2m for bruk til terrenganalyser. Terrengmodellen er også benyttet til å lage relieffkart over området. Et område på ca. 88 daa i sørøst er ikke dekket av laserdata.

LANDSKAPSANALYSEN

Landskapsanalysen er utført som en teknisk analyse og en skjønnsmessig faglig vurdering.

Den tekniske delen består av GIS analyser for identifisering av aktuelle og uaktuelle områder for nydyrking. Forutsetningene for klassifiseringen er gitt av Tolga kommune og Fylkesmannens miljøvernavdeling.

- Gitte forutsetninger for uaktuelle områder for nydyrking er:
- Eksisterende dyrka mark
- Myr
- Vann med 6m buffer
- Hyttetomter med 5m buffer
- Kulturminner med 5m buffer
- Eskere, andre kvartærgeologiske formelementer og bratte områder med 5m buffer. Som bratte områder regnes områder med helning 1:8 eller brattere.

Tekniske analyser er benyttet for å identifisere uaktuelle områder som kan klassifiseres på grunnlag av karttema.

Helningsanalyser i terrengmodellen, er brukt for å klassifisere bratte områder. Områder som ligger som «øyer» i de bratte områdene og har areal som er mindre enn 10 daa blir også klassifisert som uaktuelle. Denne analysen med buffersone fanger i stor grad opp også eskere og andre kvartærgeologiske formelementer. Øyer i vann er klassifisert som «uaktuelle» uansett tilslag på oppgitte kriterier.

Resultatene fra de ulike analysene samles med overlay analyser til et sømløst kart for hele området hvor alle kriterier er tatt vare på. Analysen er gjennomgått og ryddet med bla fjerning av svært små arealer.

Resultatet fra de tekniske analysene ble gjennomgått av landskapsarkitekt for en skjønnsmessig vurdering av avgrensingene av de ulike arealene med utgangspunkt i verneformålet for området. Dette arbeidet omfatter en helhetlig vurdering av de områdene som blir betegnet som aktuelle eller uaktuelle for vurdering av nydyrking. Den skjønnsmessige vurderingen er gjort i samarbeid med Tolga kommune og en god og konstruktiv dialog med berørte grunneiere. Områdenes egnethet for nydyrking og andre jordbruksfaglige forhold er ikke vurdert

AREALREGNSKAP

Arealregnskap for hele området. Figurer med tilslag på flere kriterier er vist i den klassen som er først i tabellen.

Arealregnskap	Daa	% av tot areal	Ant. figurer
Aktuelt for vurdering av nydyrking	**768.2**	**7.25 %**	**277**
Skjønn (klassifisert som helning)	152.7	1.44 %	216
Uklassifisert	615.5	5.81 %	61
Uaktuelt for vurdering av nydyrking	**10086.0**	**92.75 %**	**1932**
Eksisterende dyrkamark	195.3	1.84 %	19
Skjønn	1001.5	9.45 %	354
Vann	4516.9	42.63 %	45
Buffer vann (6m) og øyer	313.7	2.96 %	180
Myr	312.4	2.95 %	48
Fritidseiendom med buffer (5m)	264.4	2.50 %	290
Kulturminne med buffer (5m)	36.6	0.35 %	273
Helning med buffer (5m)	2927.0	30.07 %	723
"Øyer" i helning	259.1	2.45 %	353
Totalsum	**10595.1**	**100.00 %**	**2209**

UTARBEIDET PRESENTASJONER

Området er stort og det er mange detaljer i grunnlaget. Kartpresentasjonene er derfor oppdelt i 12 kartblad med noe overlapping. Detaljkartene er i målestokk 1:3000 med varierende nord-retning for å kunne begrense antall kart. Alle kartene er presentert med gråtone relieffkart som bakgrunn.

Det er utarbeidet et sett med «arbeidskart» og et sett med kart som presenterer resultatet av analysen.
Arbeidskartet inneholder alle kriteriene fra analysen, samt hvilke områder som skjønnsmessig er klassifisert som «uaktuelle» uten tilslag på kriterier fra teknisk analyse og hvilke områder som er klassifisert som «aktuelle» til tross for tilslag på kriterier.

Tolga, 30.10.2018

Stine Ringnes	Knut-Olav Torkildsen
Landskapsarkitekt	Geomatikk konsulent

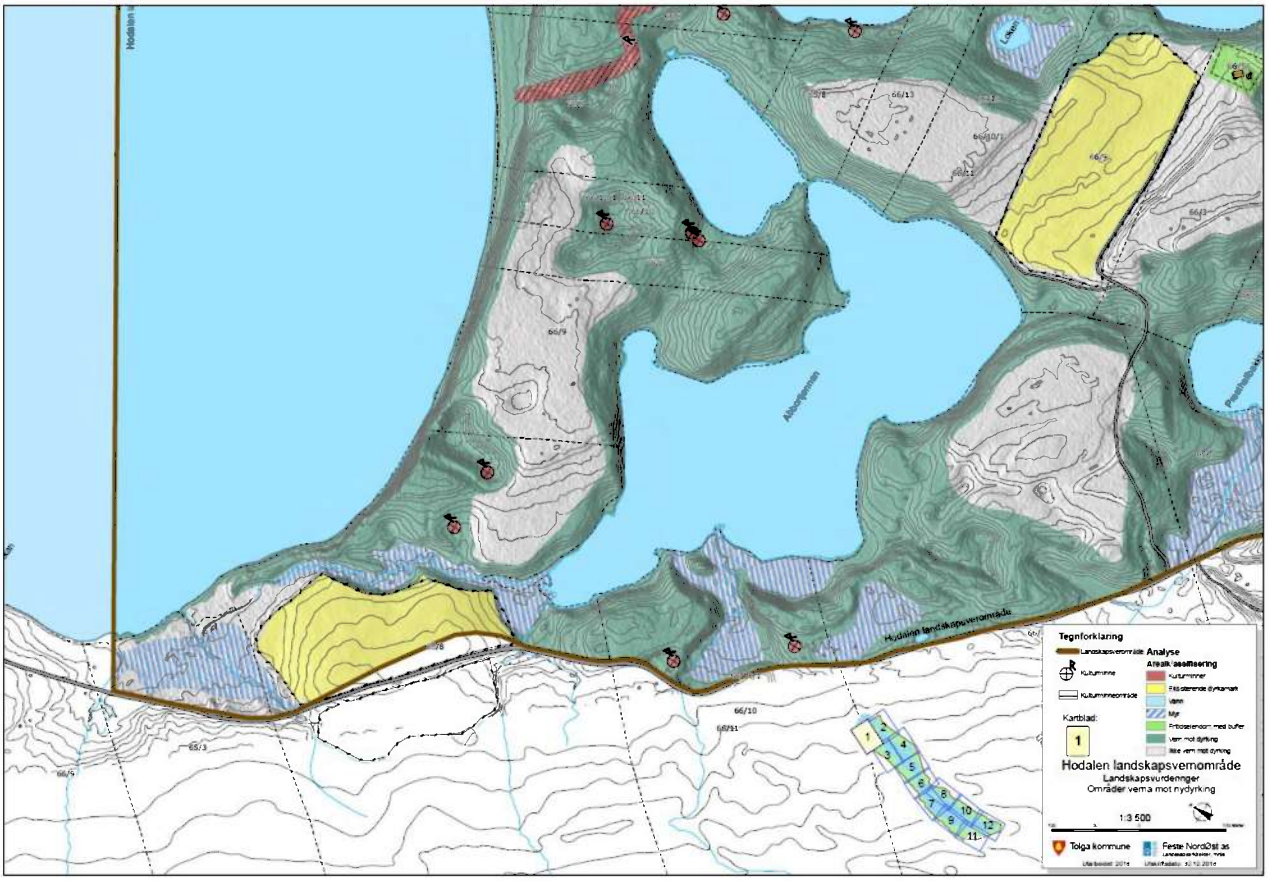
Tegnforklaring
Landskapsvernområde
Analyse
Kulturminne
Kulturminneområde
Arealklassifisering
Kulturminner
Eksisterende dyrkamark
Vann
Myr
Fritidseiendom med buffer
Vern mot dyrking
Ikke vern mot dyrking
Kartblad:
1
Hodalen landskapsvernområde
Landskapsvurderinger
Områder verna mot nydyrking
1:3 500
Tolga kommune
Feste NordØst as

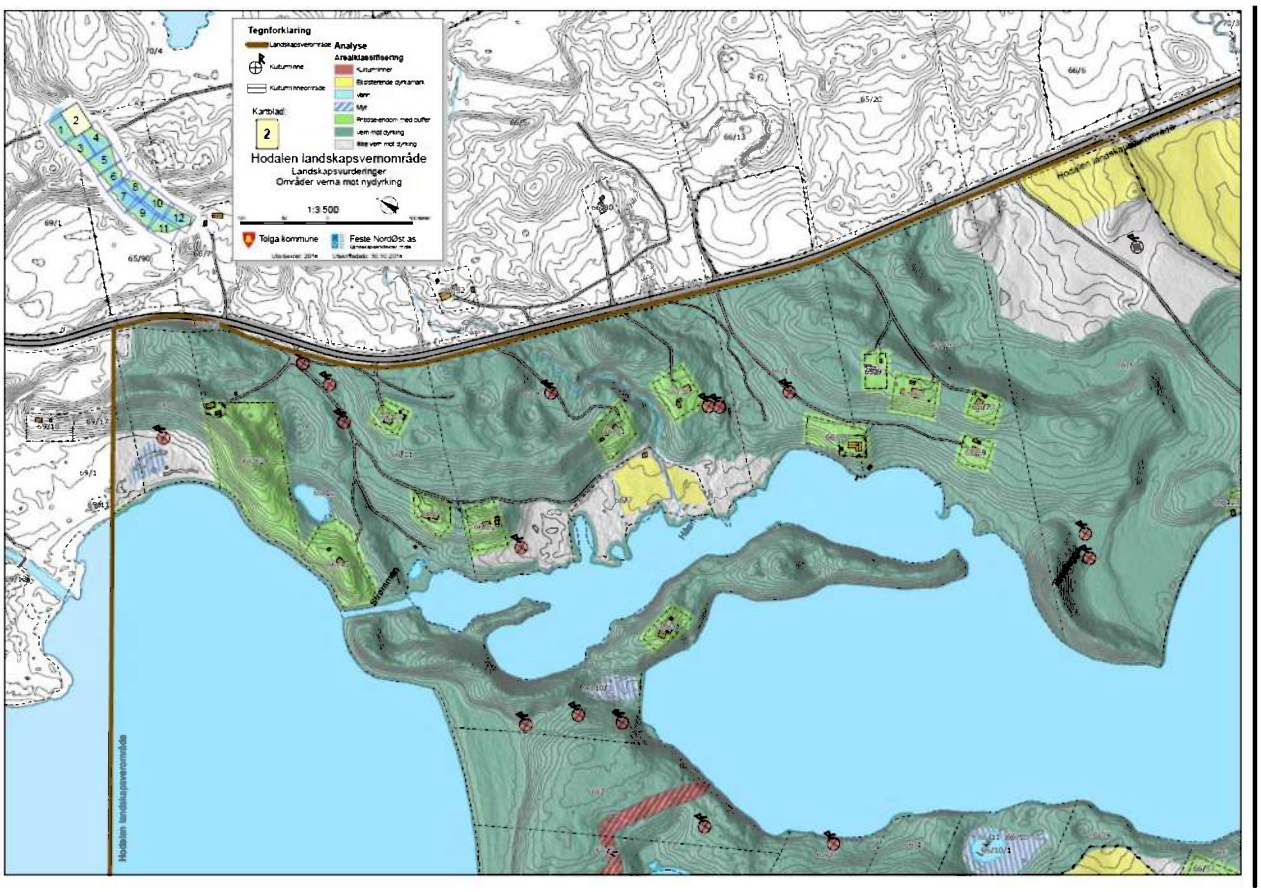
Tegnforklaring
Landskapsvernområde
Analyse
Kulturminne
Kulturminneområde
Arealklassifisering
Kulturminner
Eksisterende dyrkamark
Vann
Myr
Fritidseiendom med buffer
Vern mot dyrking
Ikke vern mot dyrking
Kartblad:
2
Hodalen landskapsvernområde
Landskapsvurderinger
Områder verna mot nydyrking
1:3 500
Tolga kommune
Feste NordØst as

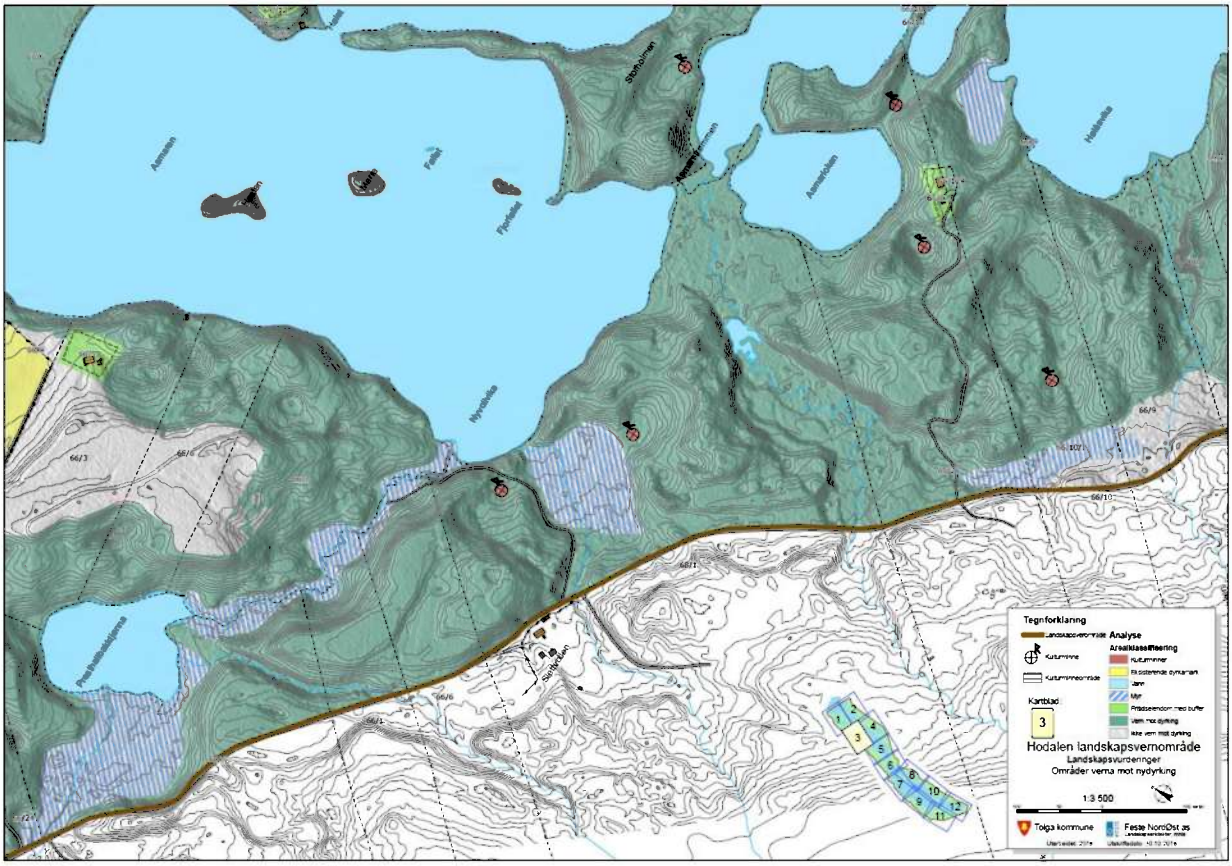
Tegnforklaring
Landskapsvernområde
Analyse
Kulturminne
Kulturminneområde
Arealklassifisering
Kulturminner
Eksisterende dyrkamark
Vann
Myr
Friskse-enorm med buffer
Vern mot dyrking
Ikke vern mot dyrking
Kartblad
3
Hodalen landskapsvernområde
Landskapsvurderinger
Områder verna mot nydyrking
1:3 500
Tolga kommune
Feste NordØst as

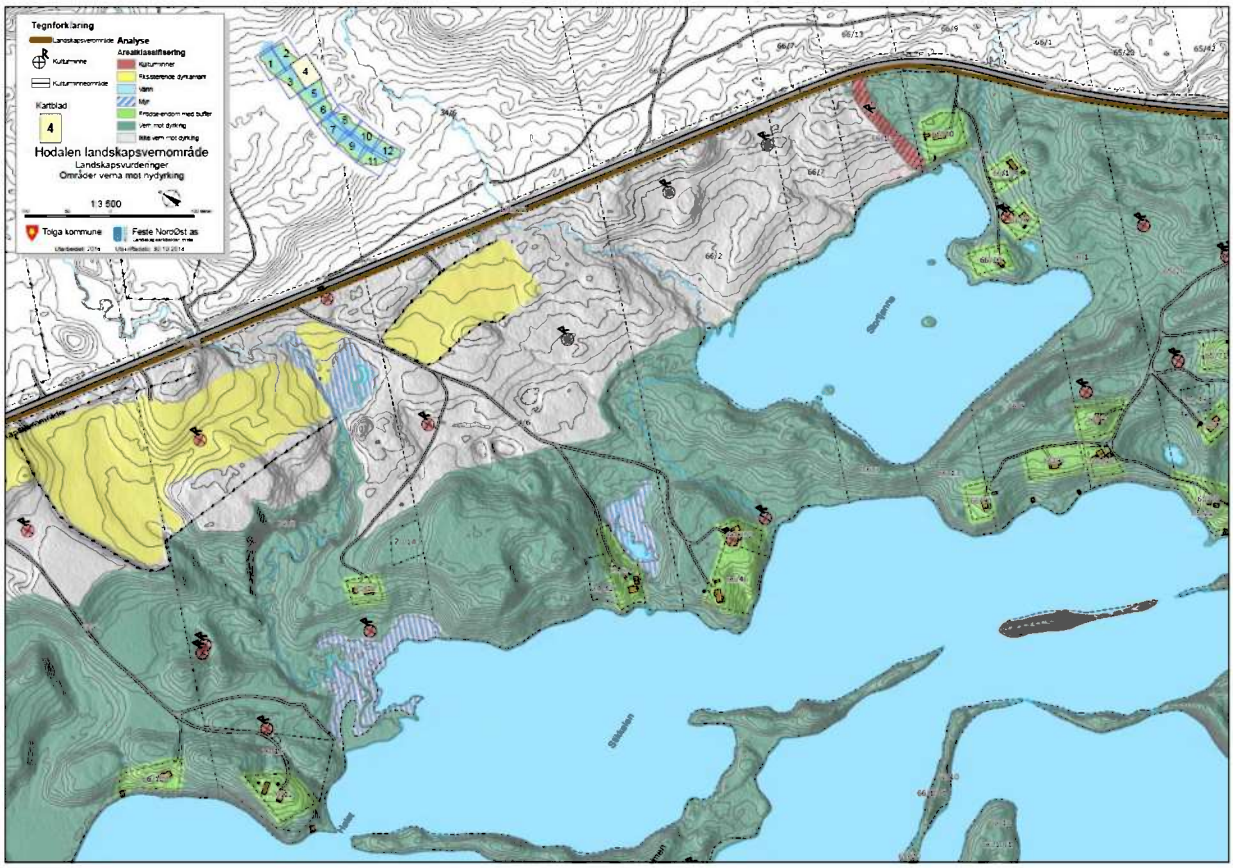
Tegnforklaring
Landskapsvernområde
Analyse
Kulturminne
Kulturminneområde
Arealklassifisering
Kulturminner
Eksisterende dyrkamark
Vann
Myr
Friskse-enorm med buffer
Vern mot dyrking
Ikke vern mot dyrking
Kartblad
4
Hodalen landskapsvernområde
Landskapsvurderinger
Områder verna mot nydyrking
1:3 500
Tolga kommune
Feste NordØst as

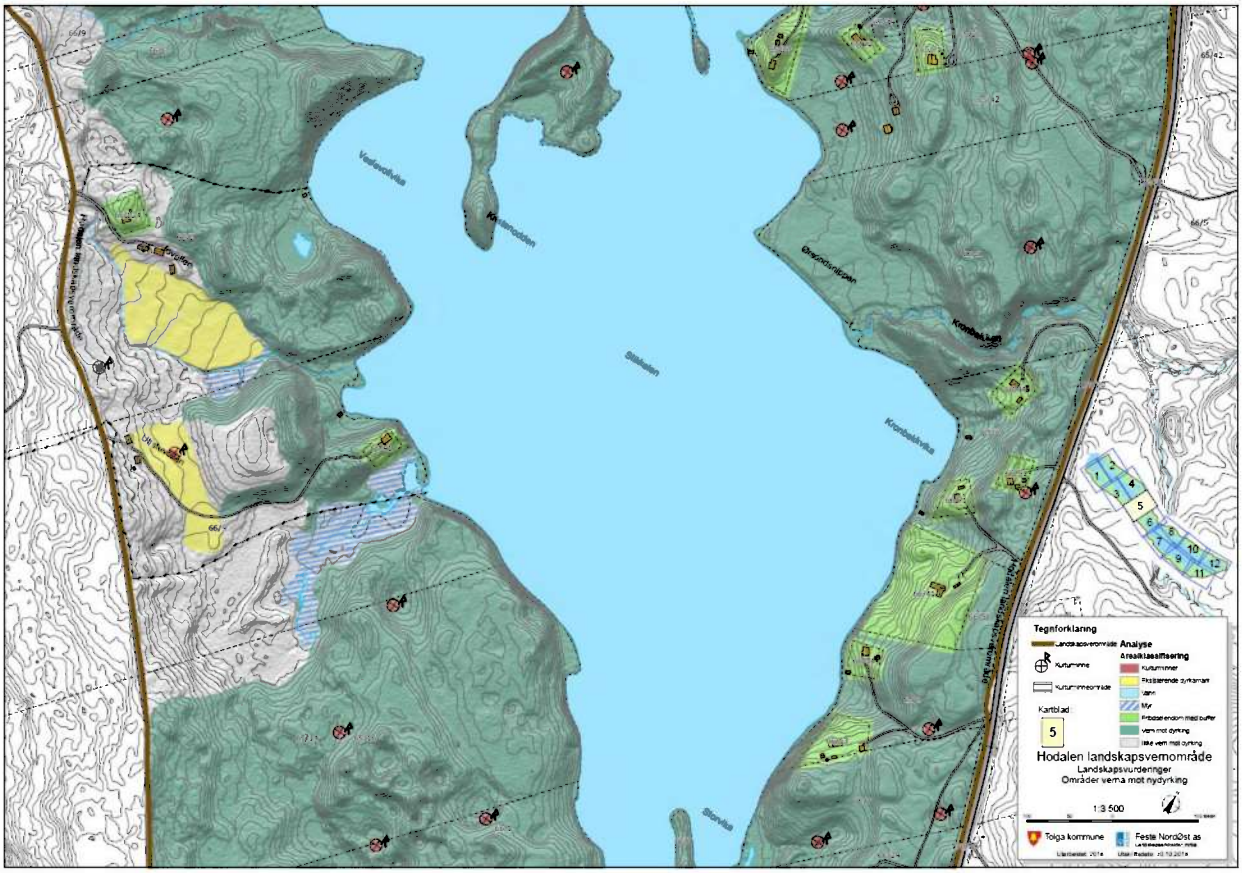
Tegnforklaring
Landskapsvernområde
Analyse
Arealklassifisering
Kulturminne
Kulturminneområde
Kulturminner
Ekstensivt dyrkbart
Jord
Myr
Fritidseiendom med buffer
Vern mot dyrking
Ikke vern mot dyrking
Kartblad
5
Hodalen landskapsvernområde
Landskapsvurderinger
Områder vernet mot nydyrking
1:3 500
Tolga kommune
Feste NordØst as

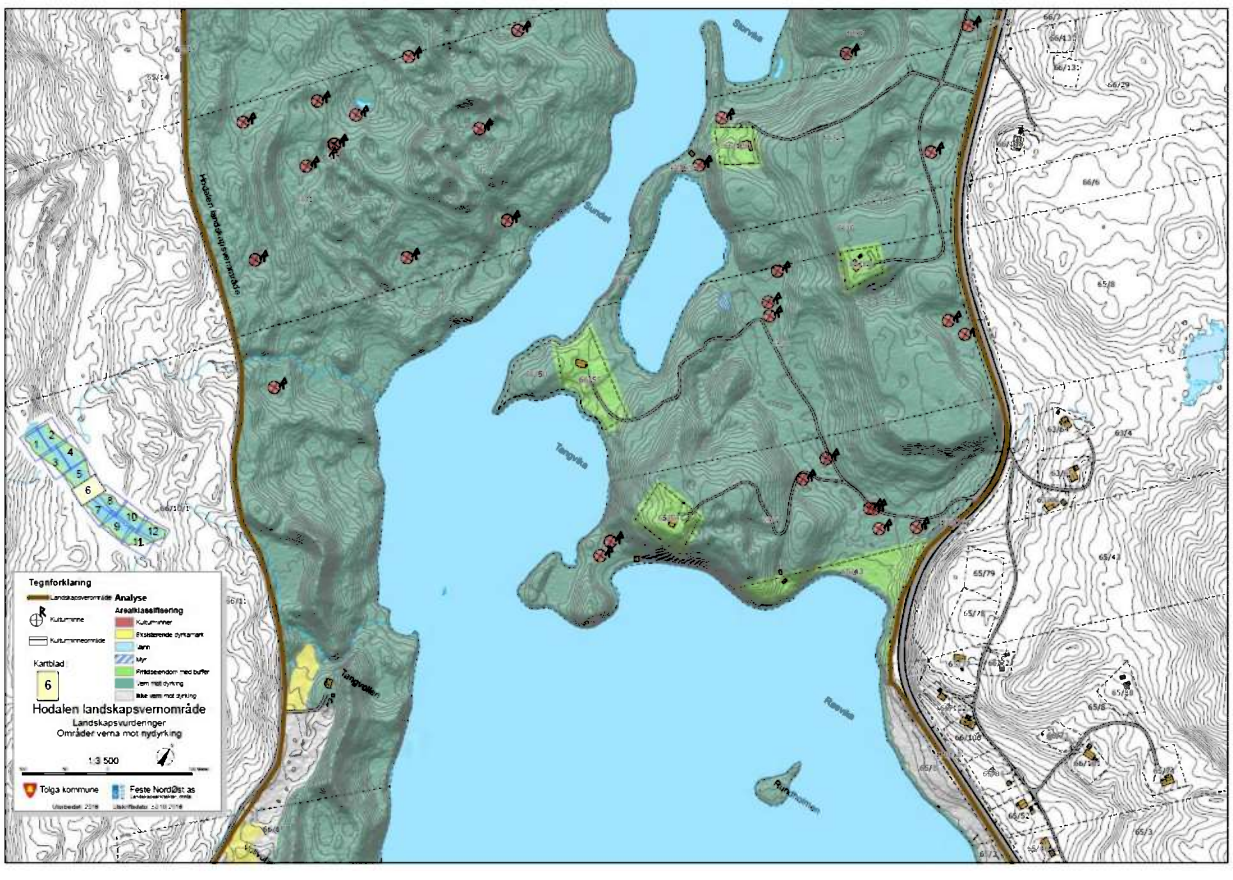
Tegnforklaring
Landskapsvernområde
Analyse
Arealklassifisering
Kulturminne
Kulturminneområde
Kulturminner
Ekstensivt dyrkbart
Jord
Myr
Fritidseiendom med buffer
Vern mot dyrking
Ikke vern mot dyrking
Kartblad
6
Hodalen landskapsvernområde
Landskapsvurderinger
Områder vernet mot nydyrking
1:3 500
Tolga kommune
Feste NordØst as

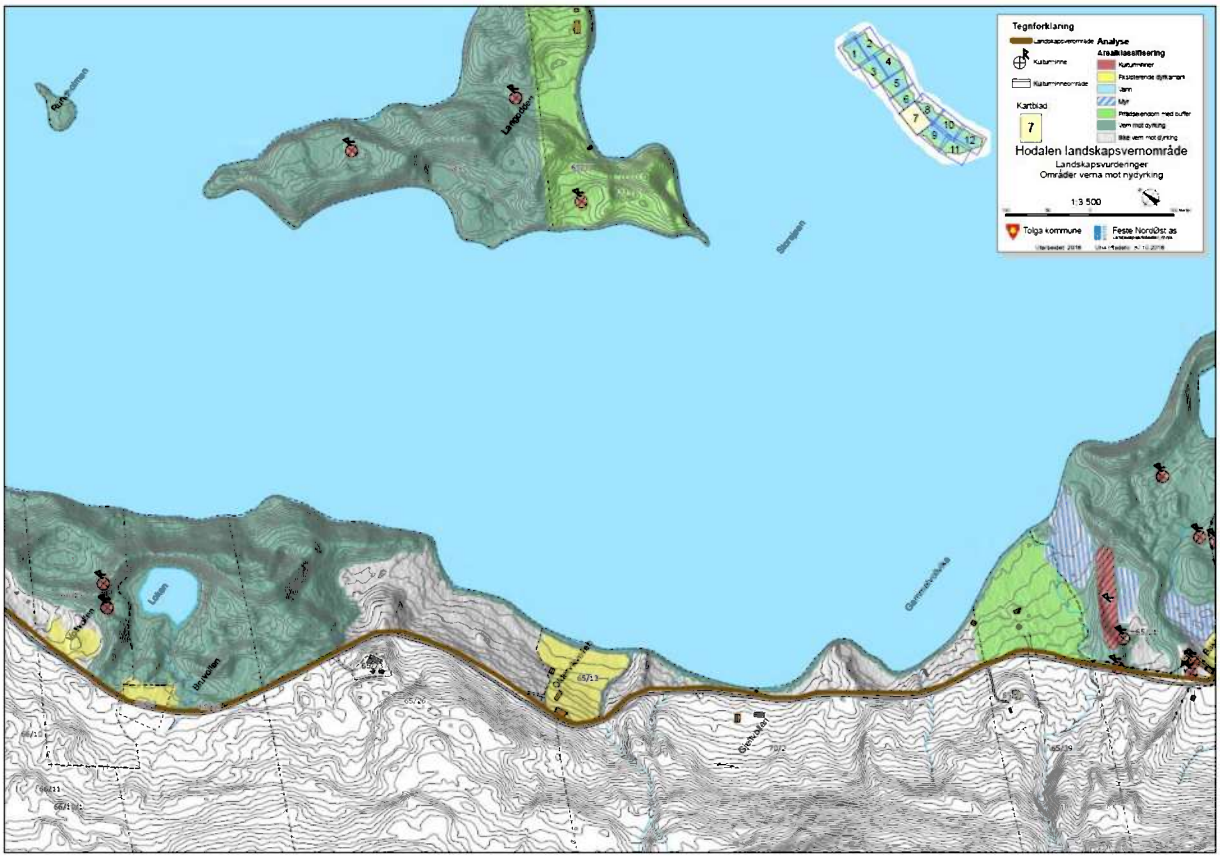
Tegnforklaring
Landskapsvernområde
Kulturminne
Kulturminneområde
Analyse
Arealklassifisering
Kulturminner
Registrerte dyrkjamark
Jern
Myr
Fritatseendom med buffer
Jern mot dyrking
Ikke vern mot dyrking
Kartblad
7
Hodalen landskapsvernområde
Landskapsvurderinger
Områder verna mot nydyrking
1:3 500
Tolga kommune
Feste NordØst as
Langgrotten
Glomsrudvika
Glomsrudvika
Brekkflen
Lauen

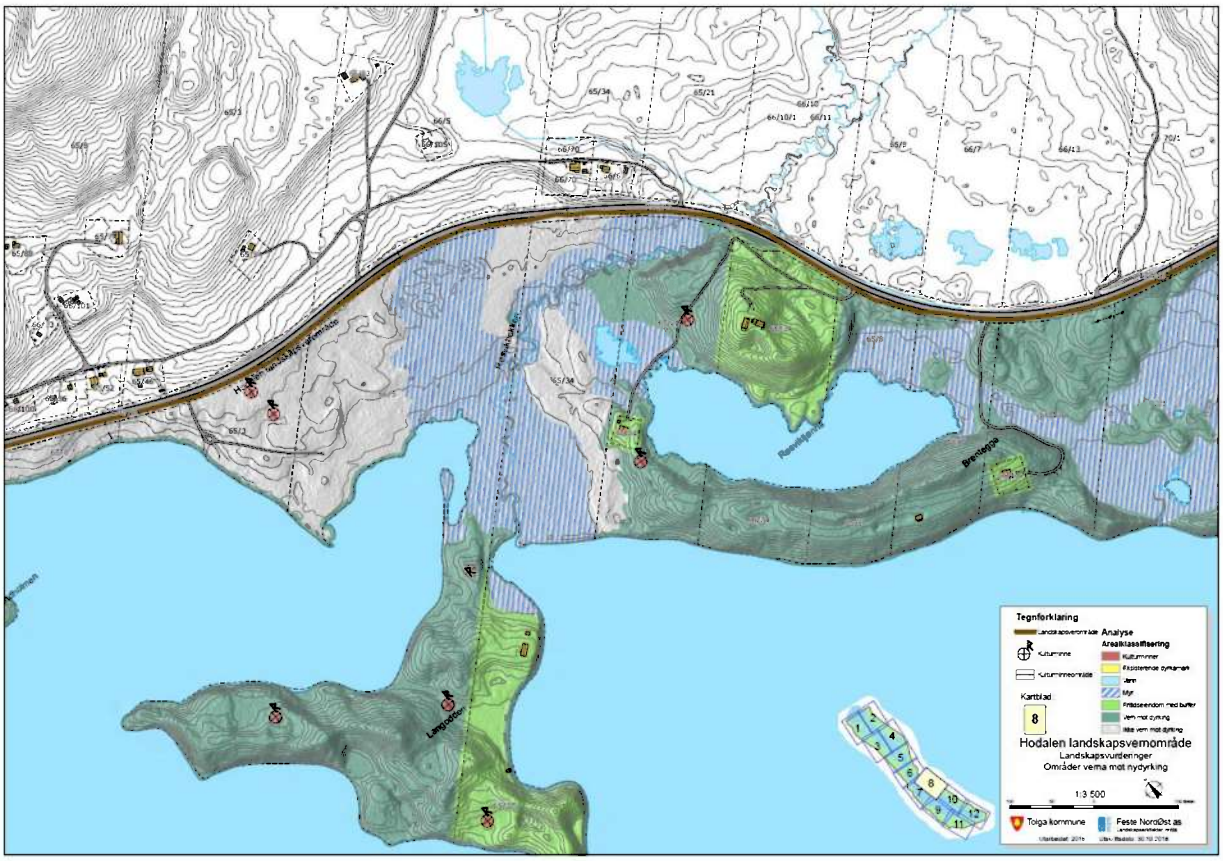
Tegnforklaring
Landskapsvernområde
Kulturminne
Kulturminneområde
Analyse
Arealklassifisering
Kulturminner
Registrerte dyrkjamark
Jern
Myr
Fritatseendom med buffer
Jern mot dyrking
Ikke vern mot dyrking
Kartblad
8
Hodalen landskapsvernområde
Landskapsvurderinger
Områder verna mot nydyrking
1:3 500
Tolga kommune
Feste NordØst as
Langgrotten
Ravnfjellet
Bredtjønn

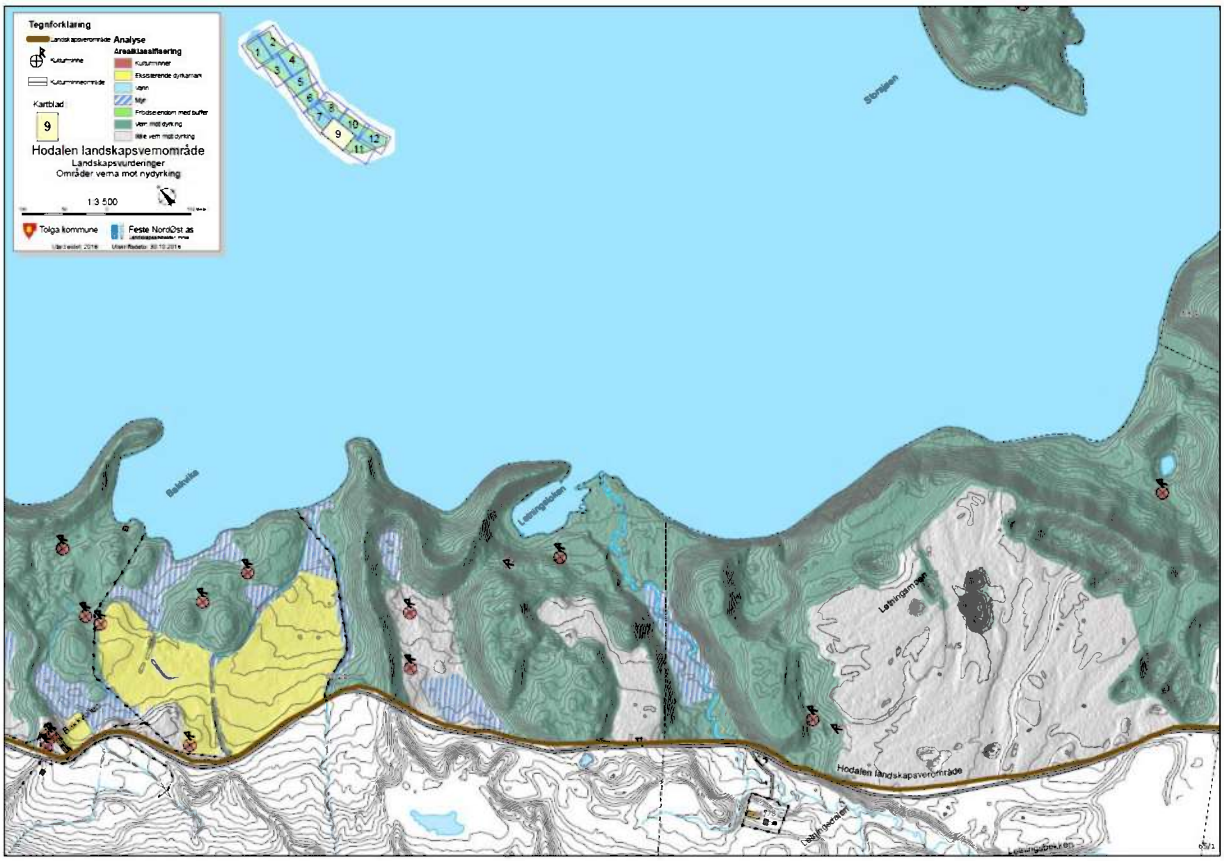
Tegnforklaring
Analyse
Arealklassifisering
Kulturminne
Kulturminneområde
Kartblad
9
Hodalen landskapsvernområde
Landskapsvurderinger
Områder verna mot nydyrking
1:3 500
Tolga kommune
Feste NordØst as
Storsjøen
Hodalen landskapsvernområde

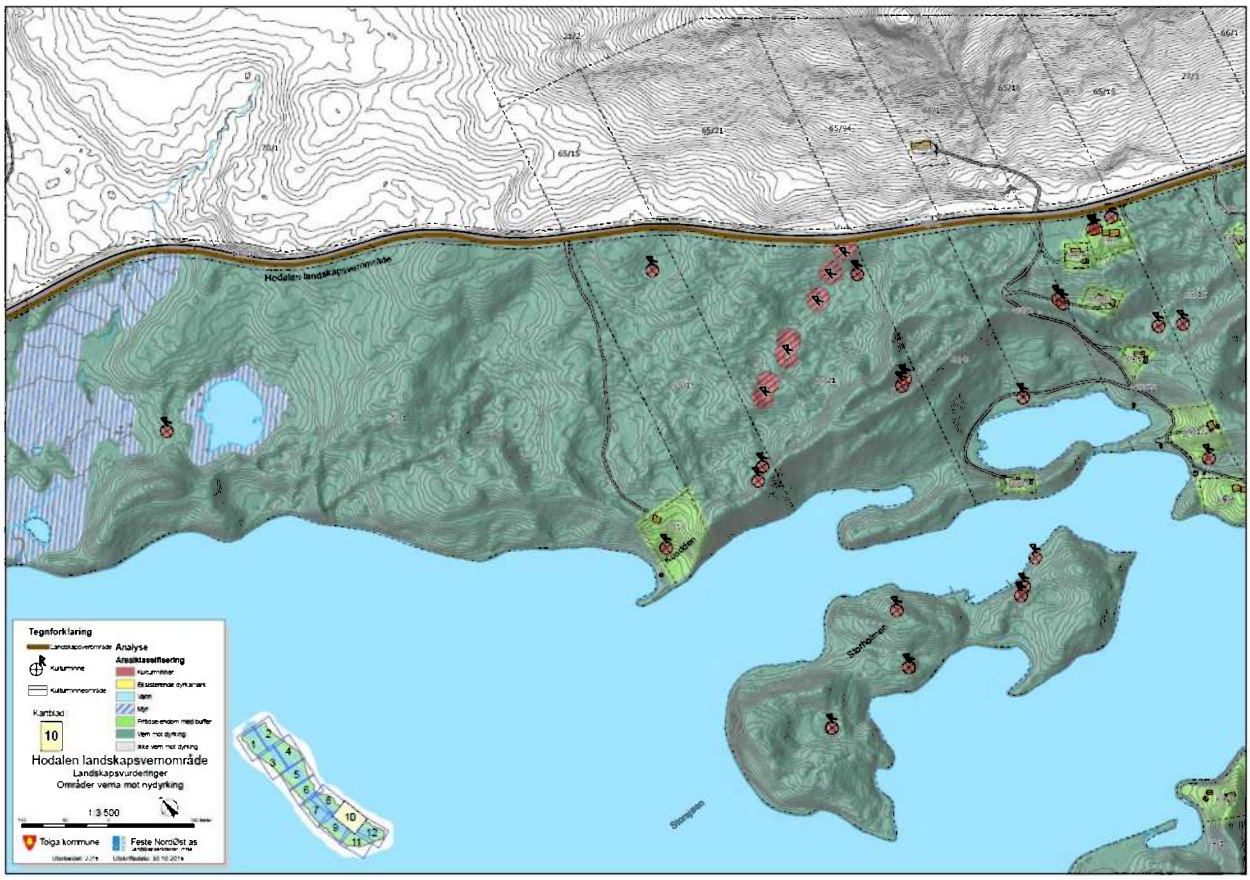
Hodalen landskapsvernområde
Tegnforklaring
Analyse
Arealklassifisering
Kulturminne
Kulturminneområde
Kartblad
10
Hodalen landskapsvernområde
Landskapsvurderinger
Områder verna mot nydyrking
1:3 500
Tolga kommune
Feste NordØst as
Storsjøen

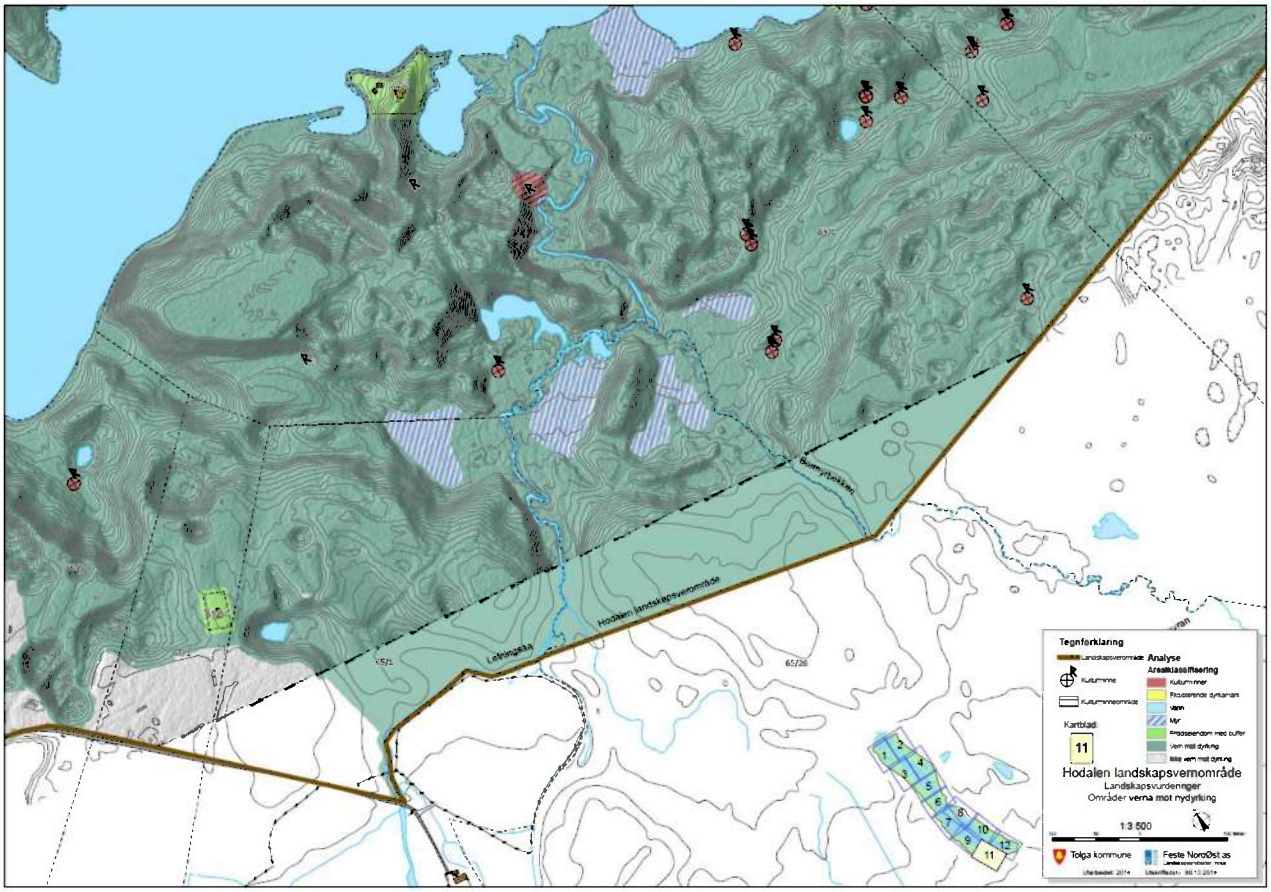

5.1.10 VEDLIKEHOLD AV EKSISTERENDE BYGNINGER, ANLEGG OG SKOGSVEIER- KAPITTEL V, PUNKT 6

Generelt:

a) Eksisterende bygninger og bygningenes areal har utgangspunkt i status ved opprettelsen av verneområdet. Det påligger tiltakshaver å fremlegge dokumentasjon om bygningenes status pr 1. januar 1990.

b) Ved all bygge- og anleggsaktivitet i verneområdet skal det sikres at aktiviteten ikke berører kvartærgeologiske formelementer og at bygninger og konstruksjoner ikke får en landskapsmessig skjemmende eller svært synlig lokalisering.

c) Det vil kunne foretas gjenoppbygging av bygninger etter brann og naturskader til samme størrelse og funksjon etter fredningsforskriften. Landskapsmessige hensyn skal i stor grad vektlegges ved gjenoppbygging. Særlig gjelder dette hytter/bygninger som ligger ute på tanger eller innenfor 100-meterssonen fra vannet.

d) Videre skal aktiviteten være innenfor Plan- og bygningslovens bestemmelser og det som følger av denne.

e) Fylkesvei 26 (Hodalsveien) er ytre begrensning for verneområdet i øst i ca 8,5 km lengde. Den ytre grensa for verneområdet er definert til 12,5 meter fra midtlinjen av fylkesveien, og verneforskrift og forvaltningsplan vil derved ikke legge begrensninger som hindrer normal drift, vedlikehold og utbedringer av veien.

f) Tilsvarende er Letningsliveien ytre begrensning for verneområdet i vest. Her er grensa til landskapsvernområdet definert til 10 meter fra veiens midtlinje.

Fritidsboliger/ Setereiendommer som brukes som fritidsbolig:

a) Det er adgang til standardheving og utvidelser av eksisterende bygg til maksimalt det dobbelte areal av byggets areal ved opprettelsen av landskapsvernområdet 1/1-1990. Det påligger tiltakshaver å fremlegge dokumentasjon om bygningenes status pr 1. januar 1990. Maksimalt bebygd areal på hovedhytta skal dog ikke overstige 100 m2 BYA (bebygd areal), og totalt bebygd areal på tomta skal ikke overstige 150 m2 BYA. I tillegg gjelder bestemmelsene i gjeldene kommuneplans arealdel.
b) Nye bygninger, med utgangspunkt i eksisterende bygg ved opprettelsen av landskapsvernområdet 1/1-1990, vil bare kunne oppføres ved at forvaltningsmyndigheten gir dispensasjon fra verneforskriften i henhold til unntakene som listes opp i fredningsforskriftens kapittel VII. Se **pkt 5.1.12**.

Setrer som er i aktiv landbruksdrift:

a) Det er adgang til standardheving og utvidelser av seterstue til maksimalt det dobbelte areal av byggets areal ved opprettelsen av landskapsvernområdet 1/1-1990. Det påligger tiltakshaver å fremlegge dokumentasjon om bygningenes status pr 1. januar 1990. Maksimalt bebygd areal på seterhuset skal ikke overstige 100 m2 BYA.
b) Standardheving og utvidelser av nødvendige driftsbygninger som inngår i aktivt landbruk kan tillates når dette ikke kommer i strid med verneformålet.
c) Nye bygninger til landbruksformål kan tillates oppført dersom tiltaket og tiltakets omfang kan begrunnes med et konkret driftsrelatert behov i hvert enkelt tilfelle, og at tiltaket ikke kommer i konflikt med verneformålet.

Utmarksbebyggelse:

a. Det er ønskelig å ta vare på utmarksbebyggelse som løer, buer og naust som en viktig del av kulturlandskapet. Vedlikehold skjer i samsvar med plan- og bygningsloven. Vedlikehold omfatter ikke ombygging eller utviding. Løer, buer og naust tillates merket med skilt og qr-koder.
b. Kultur- og fornminner langs Storsjøens østre del mot Trangdalen ligger spesielt godt til rette for formidling. Forvaltningsplanen er ikke til hinder for skilting, oppføring av informasjonstavler og qr-merking i forbindelse med disse.

Utmarksbeitegjerder:

a) Utmarksbeitegjerder kan etableres i verneområdet. Slike gjerder er et søknadspliktig tiltak etter plan- og bygningsloven.

Skogsveier/veier til setrer og hytter:

a) Vedlikehold av eksisterende veger innenfor verneområdet vil kunne utføres direkte med hjemmel i kapittel V, punkt 6. Dette gjelder tiltak som planering og høvling av vegbanen, påkjøring av masse, reparasjoner i forbindelse med utgravinger og utrasinger og nødvendig opptak av grøfter.
b) Nye veier, omlegging av veitraséer eller standardheving som medfører økt vegbredde, endrede kurvatur- og stigningsforhold m. v. vil bare kunne utføres ved at forvaltningsmyndigheten gir dispensasjon fra verneforskriften i henhold til unntakene som listes opp i fredningsforskriftens kapittel VII. Se **pkt 5.1.12.**

Gamle ferdselsveier og stier innenfor landskapsvernområdet:

a) Grunneier kan uten søknad foreta rydding av vegetasjon, vedlikeholde klopper/bruer over bekker m.v. samt merke gamle ferdselsveier og stier i området. Det presiseres at vedlikeholdet ikke skal føre til standardheving av ferdselsveien/ stien.

5.1.11 SKJØTSELSTILTAK - KAPITTEL VI

Det vurderes å ikke å være behov for spesielle skjøtselstiltak for å opprettholde verneverdiene eller tiltak for å fremme formålet med vernet i landskapsvernområdet forvaltningsplanperioden 2019 -2028. Behovet for slike tiltak skal løpende vurderes av forvaltningsmyndigheten.

5.1.12 UNNTAK FRA VERNEFORSKRIFTENE - KAPITTEL VII

Fredningsforskriftens kapittel VII

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra verneforskriftene når formålet med vernet krever det, samt for vitenskapelige undersøkelser, arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning og i andre særlige tilfeller, når disse ikke strider mot formålet med vernet.

Dette omhandler spesielle tiltak utover det som konkret framgår av fredningsforskriftens kapittel V og forvaltningsplanen, og som det må søkes spesielt om tillatelse til.

Det følger av overgangsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 77 at den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48 også gjelder for eldre vernevedtak slik som vernet av Hodalen Landskapsvernområde.

Dette medfører at søknader om tiltak som ikke omfattes av de spesifiserte dispensasjonsbestemmelsene i fredningsforskriftens kapittel V må vurderes etter naturmangfoldloven § 48 og de miljørettslige prinsippene i §§ 8-12 i loven.

I naturmangfoldloven § 48 heter det derimot at forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom:
Alt. 1 det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller
Alt. 2 sikkerhetshensyn gjør det nødvendig, eller
Alt. 2 hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig

Vedrørende alternativ 1:
Dispensasjon etter § 48 første alternativ omfatter tiltak som er forenlig med verneformål og verneverdier i det aktuelle området. Dispensasjonsbestemmelsen er i utgangspunktet ment for uforutsette tilfeller eller spesielle/særlige tilfeller som ikke ble vurdert ved opprettelsen av verneområdet, i første rekke bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser. § 48 første alternativ dekker tilfeller hvor verneformålet og verneverdiene tåler enkeltstående avvik fra vernebestemmelsene. Dispensasjoner til vitenskapelige formål som er nevnt her i fredningsforskriftens kapittel VII skal vurderes etter dette alternativet.

Vedrørende alternativ 2:
Vilkåret for dispensasjon er at det foreligger et sikkerhetshensyn. I tillegg er det et vilkår at tiltaket er nødvendig. Med sikkerhetshensyn siktes det blant annet til sikkerhet for liv og helse, smittsomme sykdommer fra dyr og sikkerhet mot omfattende og direkte skade på eiendom.

Vedrørende alternativ 3:
Hovedvilkåret for å gi dispensasjon her er at det foreligger en vesentlig samfunnsinteresse. I tillegg er det et vilkår at tiltaket er nødvendig. Med vesentlig samfunnsinteresser menes tungtveiende hensyn av nasjonal betydning. Dette kan være for eksempel viktige kommunikasjonsanlegg som flyplasser, jernbaner eller større samferdselsprosjekter. Saker som har stor lokal interesse eller regional betydning er ikke tilstrekkelig som grunnlag for dispensasjon etter denne bestemmelsen.
Det vises for øvrig til utdypende veiledning gitt i Miljødirektoratets «Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter M106-2014».

5.1.13 FORVALTNINGSMYNDIGHETEN - KAPITTEL VIII

Med hjemmel i Miljøverndepartementets brev av 25. juni 1998, jf. kgl. res. av 25. oktober 1996, vedtok Direktoratet for naturforvaltning 11. desember 2002 at forvaltningsmyndigheten for Hodalen Landskapsvernområde er delegert til Tolga kommune fra 1. mars 2003.

6. OPPMERKING OG INFORMASJON

6.1 GRENSEMERKING

Status
Landskapsvernområdet er grensemerket ved nedsetting av offisielle grensemerker i aluminium med påskriften "Miljøverndepartementet. Verneområde". Grensemerkingen ble utført i 1991. Det er satt ned i alt 11 grensemerker, i knekkpunktene på grensa og der grensa krysser vei eller vassdrag.

Der grensa for landskapsvernområdet går langs vei er grensa definert til å gå **12.5 meter fra midtlinjen på fylkesvei 26 (Hodalsveien**) på østsida og **10 meter fra vegens midtlinje for privat vei Letningsliveien** på vestsida av sjøene.

Tiltak
Det skal holdes regelmessig kontroll med at grensemerkingen er intakt. Dette skal utføres av oppsynet, minimum én gang pr. år. Eventuelle mangler meddeles forvaltningsmyndigheten, og supplerende grensemerking skal utføres så raskt som mulig.

04.09.2018 ble det foretatt inspeksjon av og utført koordinatfesting av grensemerker, landskapsvernområdeskilter og infotavler (ref **fredningsforskriftens kap II, siste del**). Oppdraget ble utført av representant fra SNO, Ole Vangen, oppmålingsansvarlig i Tolga kommune, Per Urseth og Kjetil Brodal, saksbehandler for miljøsaker i Tolga kommune. Alle

de 11 grensemerkene fra 1991 ble funnet. Et av merkene var så mye skadet at det måtte byttes ut, og et nytt grensemerke merket «matrikkelmyndighet» ble slått ned tett inntil det ødelagte merket. Det gjelder merket på sør-østre knekkpunkt ved fylkesvei 26.

Offisielt grensemerke, informasjonstavle og landskapsvernområdeskilt

6.2 INFORMASJONSMERKING

Status

Samtidig med at grensemerkingen ble gjort i 1991, ble det også satt opp standard landskapsverneområdeskilter i grenselinja eller like ved grensa på steder der det var naturlig at en krysser grensa eller nærmet seg landskapsvernområdet. I praksis er dette ved veger og stier i området. Det er satt opp i alt 5 slike skilter i området.

Ved inspeksjonsrunden 04.09.2018 ble det besluttet av SNO å sette opp et slikt skilt i tillegg der traktorvei går inn i verneområdet ved knekkpunkt øst for Letningsvollan (S3, se kart og koordinatfesting i **pkt 6.4**). Antall landskapsvernområdeskilter skal derved være 6, men 2 stk mangler pr januar 2019.

Tiltak

Det skal holdes regelmessig kontroll med at skiltingen er intakt. Dette skal utføres av oppsynet, minimum én gang pr. år. Eventuelle mangler meddeles forvaltningsmyndigheten, og erstattes så raskt som mulig. Eventuelt behov for supplerende skilting skal også utføres så raskt som mulig. De to manglende landskapsvernområdeskiltene vil bli satt opp innen utgangen av sommeren 2019. Ansvar SNO.

6.3 INFORMASJONSPLAKATER

Status

Sommeren 1998 ble det satt opp informasjonstavler på 4 steder ved landskapsvernområdet. På hvert sted er det satt opp to informasjonstavler i trykkimpregnert virke i vinkel, påmontert hver sin informasjonsplakat med størrelse 50x70 cm. Selve plakaten er trykket på en værbestandig 10 mm plate av hardt plastmateriale. Den ene plakaten gir generell informasjon om avsmeltingshistorien etter siste istid i Nord-Østerdal, og er satt opp i alle de kvartærgeologiske verneområdene i regionen. Den andre plakaten omhandler Hodalen landskapsvernområde spesielt. Den gir blant annet informasjon om verneverdiene i området, hvilke bestemmelser som gjelder og har et kart som viser utstrekningen av landskapsvernområdet. De 4 informasjonsplakatene ble byttet ut med nye i 2010 pga betydelig solbleking.

Tiltak

Det skal holdes regelmessig kontroll med at informasjonstavlene er intakte. Dette skal utføres av oppsynet, minimum én gang pr. år. Eventuelle mangler eller behov for supplerende informasjon meddeles forvaltningsmyndigheten, og effektueres så raskt som mulig.

6.4 KART MED KOORDINATFESTET PLASSERING AV OFFISIELLE GRENSEMERKER, LANDSKAPSVERNOMRÅDESKILTER OG INFORMASJONSPLAKATER

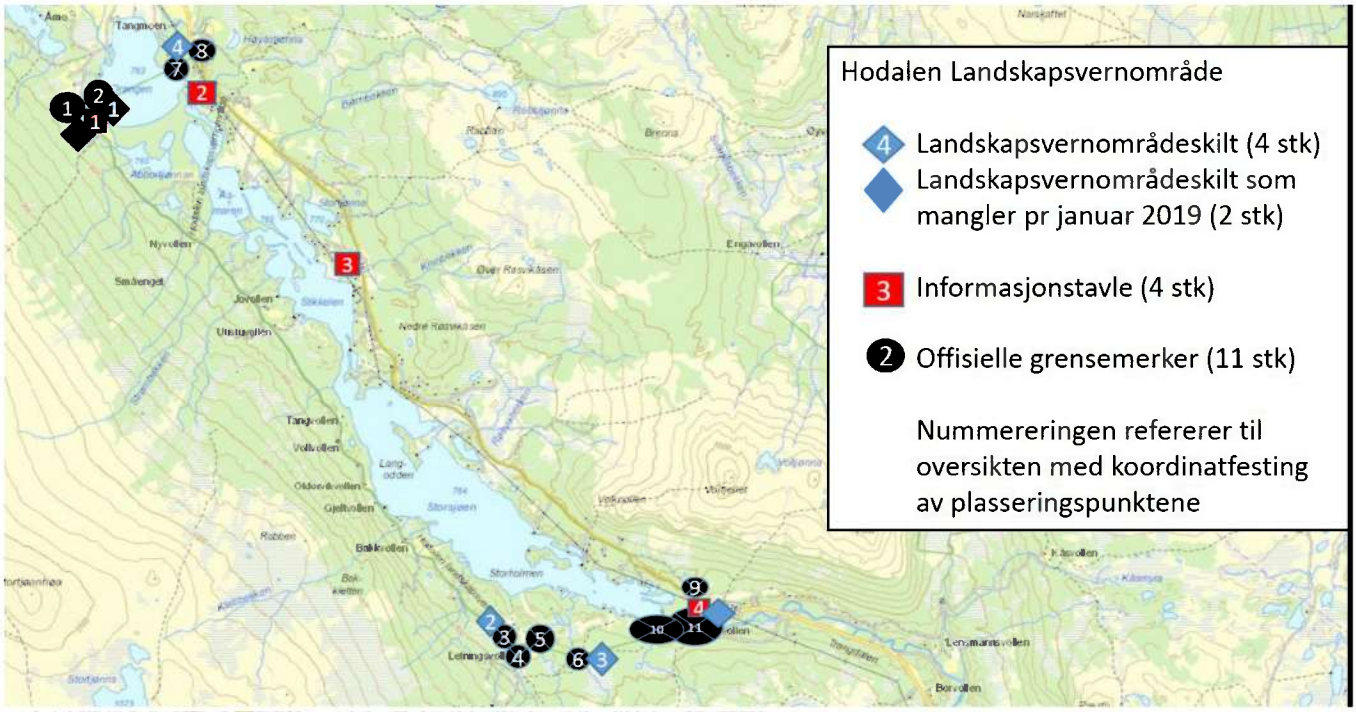

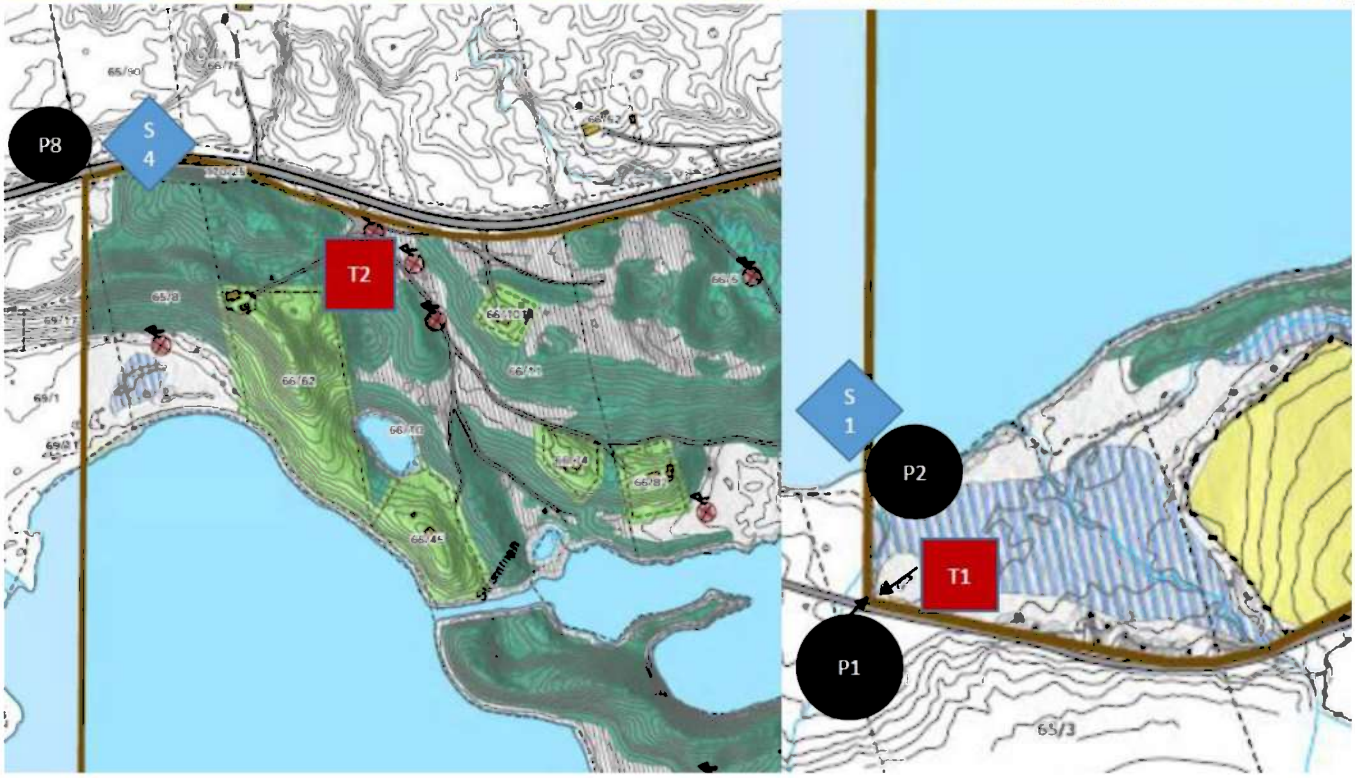

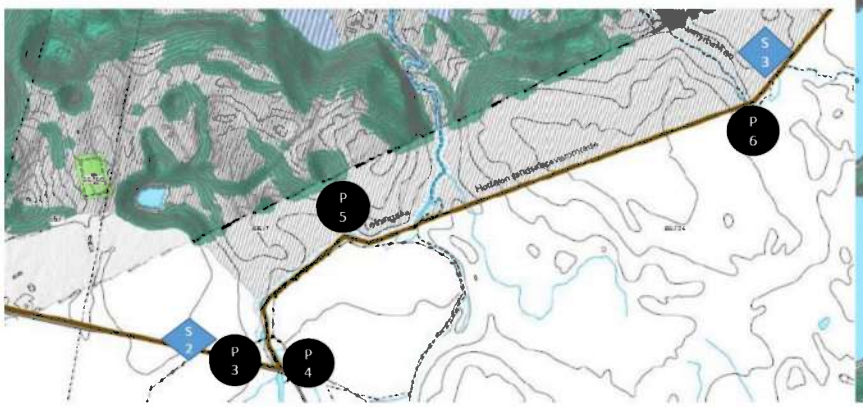

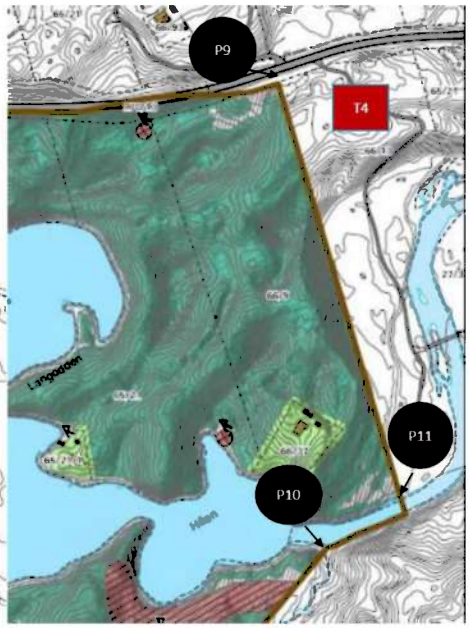

HODALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE

Koordinatfesting av plasseringspunkter for Offisielle grensemerker (**P**), Informasjonstavler (**T**) og Landskapsvernområdeskilter(**S**)

Oppmåling foretatt av Tolga kommune september og oktober 2018

Gridsystem EUREF89 - Sone 32V

Punktnavn	Nord	Øst	H.o.h (m)
P1	6914384.241	613449.717	764
P2	6914400.362	613492.704	763
P3	6908966.537	618669.559	788
P4	6908940.712	618729.714	782
P5	6908965.540	618959.937	777
P6	6908892.434	619346.059	784
P7	6915001.855	614419.912	763
P8	6915105.301	614598.293	772
P9	6909685.430	620601.588	777
P10	6909297.071	620422.652	762
P11	6909303.878	620507.416	763
S1	6914398.939	613498.829	763
S2	6908997.392	618640.326	789
S3	6908926.295	619443.828	788
S4	6915100.875	614604.098	772
T1	6914379.244	613451.903	764
T2	6914911.992	614675.079	776
T3	6913108.819	616536.620	780
T4	6909620.109	620644.227	782

7. OPPSYN

Viktige oppgaver for oppsynet er å:

- påse at fredningsbestemmelsene overholdes og, i den grad det er mulig, informere besøkende om verneområdene og de bestemmelsene som gjelder.
- føre kontroll med at gitte dispensasjoner og tillatelser i henhold til fredningsbestemmelsene blir utført i overensstemmelse med forutsetningene.
- påse at grensemerker, oppslag og skilt er i orden og sørge for at eventuelle mangler blir utbedret.
- påse at det ikke blir liggende avfall som virker skjemmende i området. I rimelig utstrekning skal det foretas rydding av slikt, hvis ikke rette vedkommende selv kan pålegges å gjøre det.
- være miljøvernmyndighetenes lokale kontaktperson(er) og i nødvendig utstrekning bistå disse under befaringer.
- rapportere overtredelser av verneforskriften så hurtig som mulig.
- levere årsrapport.

Tiltak

Oppsynet i Hodalen landskapsvernområde utføres av Statens naturoppsyn (SNO) og Tolga kommune i henhold til avtale. Det er SNO som påser at grensemerker, oppslag og skilt er i orden og sørger for at eventuelle mangler blir utbedret i samarbeid med Tolga kommune. SNO rapporterer alle observerte uregelmessigheter i verneområdet til kommunen. Etter avtale om arbeidsfordeling skal Tolga kommune og SNO føre kontroll med at gitte dispensasjoner og tillatelser i henhold til vernebestemmelsene blir utført i overensstemmelse med forutsetningene. SNO skal utføre oppsyn i landskapsvernområdet *minimum en* gang *pr kalenderår* og oppsynet skal dokumenteres med en årlig rapport til Tolga kommune.

Tolga kommune skal utføre oppsyn i landskapsvernområdet *minimum to ganger pr kalenderår*.

Pålegg i forhold til og eventuell anmeldelse av brudd på vernebestemmelsene vurderes i det enkelte tilfelle.

8. SAKSBEHANDLINGSRUTINER FOR SØKNADER OM AKTIVITETER OG TILTAK INNENFOR LANDSKAPSVERNOMRÅDET

a) Tolga kommune er forvaltningsmyndighet for landskapsvernområdet.
b) Alle som planlegger tiltak og aktiviteter innenfor landskapsvernområdet plikter å sette seg inn i gjeldende regelverk før iverksetting. I tillegg til behandling etter fredningsforskrift og forvaltningsplan, vil det i tillegg i de fleste saker også være nødvendig å behandle søknadene etter annet lovverk.
c) Tolga kommune skal veilede og svare på spørsmål om hvordan bestemmelsene i regelverket skal forstås.
d) Alle søknader om aktiviteter eller tiltak i landskapsvernområdet skal sendes til Tolga kommune. Dette gjelder aktiviteter og tiltak som alle tekniske inngrep i landskapet, graving, gjerding, anlegg og faste innretninger, byggetiltak, nydyrking, motorferdsel i utmark m.v. Opplistingen er ikke uttømmende.
e) Den enkelte søknad skal først alltid behandles i forhold til bestemmelsene i Fredningsforskrift for Hodalen landskapsvernområde og Forvaltningsplanen for landskapsvernområdet, samt etter Naturmangfoldloven og Forvaltningsloven. Det vises for øvrig her til Miljødirektoratets rundskriv om forvaltning av verneforskrifter M106-2014.
f) I henhold til Tolga kommunes gjeldende delegeringsreglement er myndighet i vernesaker delegert til Utvalg for vernesaker (=formannskapet).
g) Blir søknaden godkjent i henhold vernebestemmelsene i Utvalg for vernesaker, går saken videre til behandling etter Plan- og bygningslovens bestemmelser hvor endelig vedtak med eventuelle vilkår fattes.
h) Nydyrking skal også godkjennes etter Jordloven.
i) Det må påregnes en saksbehandlingstid på 6 uker for behandling etter vernebestemmelsene. I tillegg kommer behandling etter Plan- og bygningsloven og eventuelt Jordloven.

9. FREDNINGSFORSKRIFTEN

Fredningsforskrift for Hodalen landskapsvernområde,
Tolga kommune i Hedmark fylke

I

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63 § 5, jfr. §§ 6 og 7 og § 21, § 22 og § 23 er et område i Hodalen i Tolga kommune, Hedmark fylke vernet som landskapsvernområde ved kgl.res. av 22. desember 1989 under betegnelsen "Hodalen landskapsvernområde".

II

Det vernede området berører følgende gnr./bnr.: 34/6, 65/1, 65/3, 65/5, 65/6, 65/9, 65/14, 16, 65/15, 65/17, 43, 65/18, 65/20, 65/21, 65/26, 65/28, 65/33, 65/34, 65/37, 65/39, 65/42, 65/50, 65/53, 66/1, 66/2, 66/3, 66/5, 66/6, 66/7, 66/9, 66/10, 11, 66/13, 66/14, 66/19, 66/25, 66/29, 66/34, 66/38, 66/40, 66/41, 58, 66/44, 66/46, 66/47, 66/51, 66/54, 66/60, 66/63, 66/71, 66/77, 66/85, 68/1, 69/1, 70/1, 70/2, 70/3, 70/12.*

Landskapsvernområdet dekker et areal på ca. 10,5 km2.

Grensene for landskapsvernområdet framgår av kart i målestokk 1:10.000, datert Miljøverndepartementet november 1989. Kartet og verneforskriftene oppbevares i Tolga kommune, hos Fylkesmannen i Hedmark, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet.

De nøyaktige grensene for landskapsvernområdet skal avmerkes i marka der de går over land og knekkpunktene bør koordinatfestes.

III

Formålet med vernet er å bevare et særpreget landskap der kvartærgeologiske formelementer utgjør en vesentlig del av landskapets egenart.

IV

For landskapsvernområdet gjelder følgende bestemmelser:

1. *Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre landskapets art eller karakter vesentlig, herunder uttak, lagring, planering eller utfylling av masse, oppføring av bygninger, anlegg eller andre faste innretninger, framføring av veger eller luftledninger, ulike former for gravevirksomhet og henleggelse av avfall. Opplistingen er ikke uttømmende. Fylkesmannen avgjør i tvilstilfeller om et tiltak må anses å ville endre landskapets art eller karakter vesentlig.*
2. *Hensetting av campingvogner utenfor arealer som er spesielt avsatt til formålet er forbudt.*

V

Bestemmelsene i punkt IV er ikke til hinder for:

1. *gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i sikrings-, ambulanse-, politi-, brannvern-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsøyemed*
2. *skogkulturarbeider, skogskjøtsel og hogst i henhold til gjeldende bestemmelser i særlover og i forskrifter gitt i medhold av disse*

3. *motorisert ferdsel i henhold til lov om motorisert ferdsel i utmark og vassdrag og kommunale forskrifter til denne*
4. *drift av eksisterende jordbruksarealer, herunder vedlikehold av grøfter og vedlikehold og oppføring av gjerder*
5. *oppdyrking, herunder også anlegg av enkle traktorveier ut til nydyrkingsarealene, etter en samlet plan for hele området anbefalt av landbruksmyndighetene dersom dette ikke medfører vesentlige skader eller ulemper som strider mot verneformålet*
6. *vedlikehold av eksisterende bygninger og anlegg samt vedlikehold av skogsveier uten standardhevning.*

VI

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak i samsvar med verneformålet. Det kan utarbeides en skjøtselplan som skal inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføringen av skjøtselstiltakene.

VII

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra verneforskriftene når formålet med vernet krever det, samt for vitenskapelige undersøkelser, arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning og i andre særlige tilfeller, når disse ikke strider mot formålet med vernet.

VIII

Forvaltningen av verneforskriftene tillegges Fylkesmannen i Hedmark. ***

IX

Forskriften trer i kraft straks.

* I etterkant av vernevedtaket har det framkommet at eiendommen gnr. 65 bnr. 28 ikke blir berørt av vernet.

** Med hjemmel i Miljøverndepartementets brev av 25. juni 1998, jf. kgl. res. av 25. oktober 1996, vedtok Direktoratet for naturforvaltning 11. desember 2002 at forvaltningsmyndigheten for Hodalen landskapsvernområde er delegert til Tolga kommune fra 1. mars 2003.

10. OPPSUMMERING AV KONKRETE TILTAK SOM SKAL UTFØRES I FORVALTNINGPLANPERIODEN 2019-2028

1. 2 stk landskapsvernområdeskilter som manglet ved inspeksjon høsten 2018 vil bli satt opp igjen innen utgangen av sommeren 2019. Ansvar SNO.
2. I dialog med Fylkesmannen i Innlandets Miljøvernavdeling gjennomgå og justere grensene for landskapsvernområdet der de framstår som unøyaktige på digitale kart. Noen eksempler:

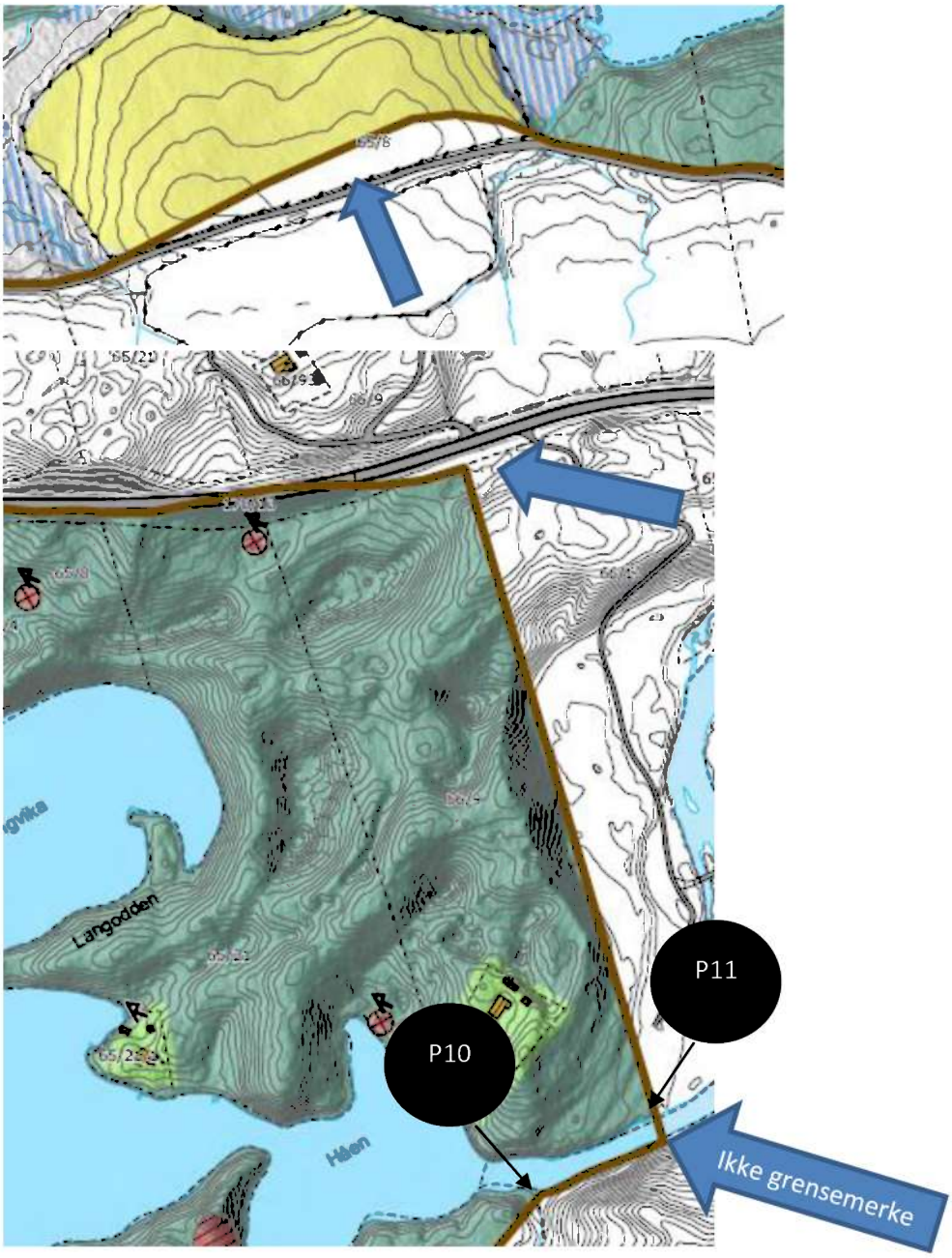

Ved det verneområdets sør-vestre knekkpunktet ble det avdekket et avvik ved inspeksjonen september 2018. Det finnes ikke noe grensemerke på sørsiden av Hola elv. Skulle korrekt grenselinje gå direkte mellom grensemerkene P10 og P11?

3. Statens Naturoppsyn (SNO) utfører *minimum en gang pr kalenderår* oppsyn i Hodalen Landskapsvernområde. SNO skal påse at grensemerker, infotavler og skilt er i orden og sørger for at eventuelle mangler blir utbedret i samarbeid med Tolga kommune. SNO rapporterer alle observerte uregelmessigheter i verneområdet til Tolga kommune og eventuelle pålegg i forhold til og anmeldelse av brudd på vernebestemmelsene vurderes i det enkelte tilfelle. SNO dokumenterer oppsyn med en årlig, skriftlig rapport til Tolga kommune. Se for øvrig **pkt 7**.

4. Tolga kommune utfører *minimum to ganger pr kalenderår* oppsyn i Hodalen Landskapsvernområde. Oppgaver for oppsynet, se **pkt 7** i denne planen.

5. Forvaltningsplanen forutsettes revidert i 2027 eller tidligere ved behov.

11. SENTRALE DOKUMENTER TILKNYTTET FORVALTNINGSPLANEN

- Landskapsanalysen 2018- Vurderinger av området med utgangspunkt i verneformålet. Klassifisering av områder uaktuelle for oppdyrking i fullformat (20 MB)
- Registrering av Svartkurle i Hodalen Landskapsvernområde 2018 (Per M. Langøien 31.10.2018) (1,8 MB)
- Forvaltningsplan 2003- 2012